МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

ГЭР БҮЛ, ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЯАМ

ГЭР БҮЛ, ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН САЛБАРЫН САРЫН ТАНИЛЦУУЛГА

СТАТИСТИК | **2025**

XII САР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

ГЭР БҮЛ, ХӨДӨЛМӨР,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЯАМ

ГЭР БҮЛ ХӨДӨЛМӨР НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН САЛБАРЫН САРЫН ТАНИЛЦУУЛГА

СТАТИСТИК | 2025

Салбарын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газар

Цахимжилт, их өгөгдлийн хэлтэс

Танилцуулга хянасан :	Цахимжилт их өгөгдлийн хэлтсийн дарга Н.Мөнхсанчир
Танилцуулга бэлтгэсэн:	Цахимжилт их өгөгдлийн хэлтсийн ахлах мэргэжилтэн Г.Даваадулам

Улаанбаатар хот

2026 он

АГУУЛГА

		хуудас
I	Гэр бүл, хүн амын үзүүлэлт	2
	- Хүүхдийн эрх, хамгааллын үзүүлэлт	3
	- Хөгжлийн бэрхшээл	6
II	Хөдөлмөр эрхлэлтийн үзүүлэлт	7
	- Хөдөлмөрийн үндсэн үзүүлэлт	7
	- Хөдөлмөрийн зах зээлийн үзүүлэлт	8
	- Гадаадад ажиллах хүч авах, илгээх	15
III	Нийгмийн даатгалын үзүүлэлт	19
IV	Нийгмийн халамжийн үзүүлэлт	26

ГЭР БҮЛ, ХҮН АМЫН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Монгол Улсын хүн ам 2024 жилийн эцсийн байдлаар 3,544,835 хүрч өмнөх оноос 40,094 хүн амаар буюу 1.1 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Хүн ам, өрхийн статистик тоон үзүүлэлтүүд жилийн эцсийн байдлаар гарна

ЗУРАГ 1 **ХҮН АМЫН ҮЗҮҮЛЭЛТ, хүн амын бүлгээр, нийт хүн амд эзлэх хувь, 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар**

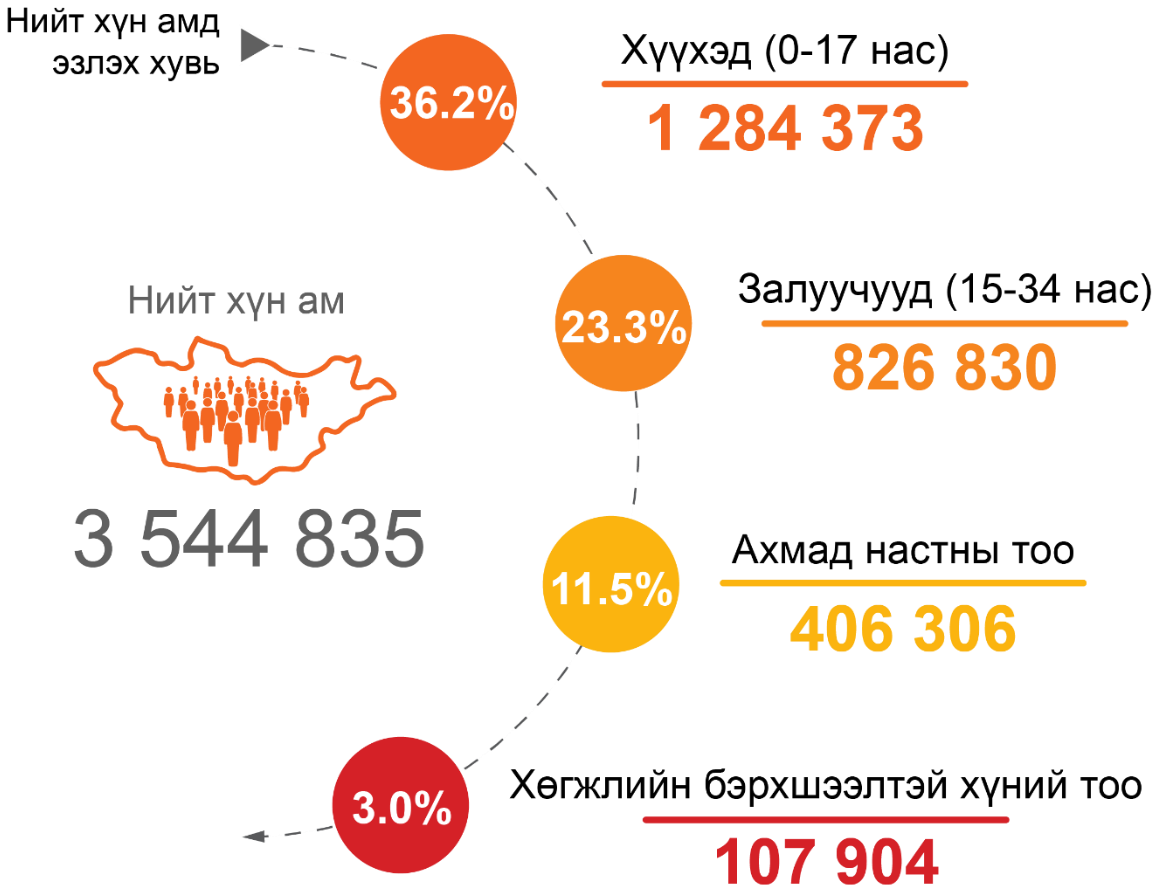

ЗУРАГ 2 ӨРХИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ, 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар

Хөдөө
305 718
30.7%

Өрхийн тоо
997 023

Хот
691 305
69.3%

		Нийт өрхөд эзлэх хувь
18 хүртэлх насны 4,түүнээс дээш хүүхэдтэй өрх	61 273	6.2%
Өрх үүсгэн ганц биеэр амьдардаг Ахмад настны тоо	39 628	4.0%
Хүнс тэжээлийн дэмжлэг авдаг өрхийн тоо	170 254	17.1%
Малтай өрхийн тоо	249 456	25.0%

ГЭРЛЭЛТ
14 225

Цуцлалт
4 463

Гэрлэсэн хос насны бүлгээр

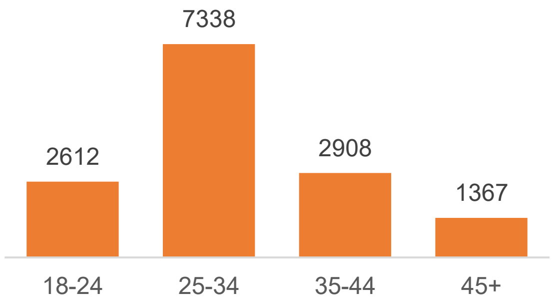

Гэр бүл байсан хугацаагаар

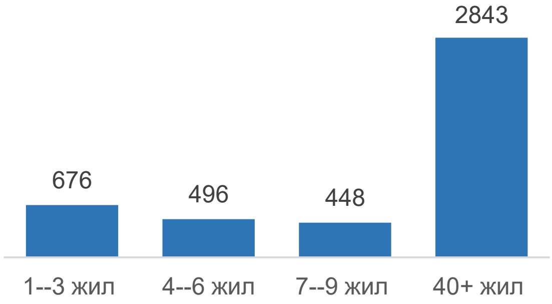

ХҮҮХЭД

Монгол Улсын хэмжээнд 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар хүүхдийн тоо 1,284,373 хүрч, нийт хүн амын 36.2 хувийг эзэлж байна.

2025 оны 03 дугаар улирлын байдлаар хүүхэд хамгааллын үйлчилгээнд давхардсан тоогоор нийт 54,612 хүүхэд хамрагдсан бөгөөд үүний 53.7 эмэгтэй, 2.2 хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд байна.

ХҮСНЭГТ 1 ХҮҮХДИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ, 2020-2024 он

Үзүүлэлт		2020	2021	2022	2023	2024
Нийт хүн ам		3 357.5	3 409.9	3 457.5	3 504.7	3 544.8
Хүүхэд /0-17 нас/	Тоо	1 200.5	1 229.6	1 252.0	1 272.	1 284.4
	Хувь	35.8	36.1	36.2	36.0	36.2
Хүйсээр	Эрэгтэй	614.4	629.2	640.8	645.3	657.8
	Эмэгтэй	586.1	600.4	611.3	621.2	626.9
Насны бүлгээр	0-1	150.7	150.1	139.4	132.3	125.2
	2-5	311.6	303.8	302.0	299.3	287.9
	6-9	308.2	317.7	320.9	315.7	311.2
	10-14	299.5	323.7	342.4	359.3	372.5
	15-17	130.4	134.3	147.2	166.0	187.6
Үрчлэгдсэн хүүхэд		1,519	1,261	1,478	1,421	1,175
Хагас өнчин хүүхэд		35,016	36,133	36,363	35,676	53,077
Бүтэн өнчин хүүхэд		2,994	2,990	2,911	2697	2576
Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд		11 606	11 835	11 818	11 800	14 609
Нялхасын эндэгдэл*		878	829	814	793	702
Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл		1,065	993	1,019	961	877

ХҮСНЭГТ 2 ХҮҮХЭД ХАМГААЛЛЫН ХАРИУ ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВСАН ХҮҮХДИЙН ТОО, *2025 оны III улирлын байдлаарх тоон мэдээ*

Үзүүлэлт	Бүгд	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд
Асрамж халамжийн төвд амьдарч буй хүүхэд	853	439	414	153
Хараа хяналтгүй хүүхэд[1]	172	87	85	3
Хөдөлмөр эрхэлдэг хүүхэд[2]	1 174	171	1 000	2
Хурдан морины унаач хүүхэд				
Хүчирхийлэлд өртсөн хүүхэд	84	43	41	0
Хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авагдсан хүүхэд	356	17	339	2

Эх сурвалж: Хүүхэд,гэр бүлийн хөгжил хамгааллын ерөнхий газар

[1] Хараа хяналтгүй хүүхэд гэж *Эцэг эх буюу хууль ёсны бусад төлөөлөгч, эсвэл албан тушаалтны зүгээс тухайн хүүхдийг хүмүүжүүлэх, сургах, тэжээн тэтгэх үүргээ биелүүлээгүй буюу зохих ёсоор биелүүлээгүйн улмаас түүний зан үйлд тавих хяналтгүй болсон хүүхэд болон мөн эцэг эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн хараа хяналтаас гарч тэнүүчлэн амьдарч байгаа хүүхдийг ойлгоно.*

[2] Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 4.1.6 дах заалтад "Насанд хүрээгүй ажилтан гэж хөдөлмөр эрхлэлтийн харилцаанд оролцож байгаа 18 насанд хүрээгүй хүүхдийг ойлгоно" гэжээ.

ХҮСНЭГТ 3 ХҮҮХЭД ХАМГААЛЛЫН ХАРИУ ҮЙЛЧИЛГЭЭ, хамрагдсан хүүхдийн тоо, *2025 оны III улирлын байдлаарх тоон мэдээ*

Үзүүлэлт		Бүгд	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд
Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд */давхардсан тоогоор/*		54 612	29 351	27 061	1 207
Шуурхай тусламжийн үйлчилгээ: Эрсдэлийн болон нөхцөл байдлын үнэлгээ хийсэн		21 248	10 930	10 318	305
	Кэйс нээж ажилласан хүүхэд	4 791	2 431	2 360	73
	Шийдвэрлэсэн	3580	---	---	---
Хамгаалах, нөхөн сэргээх үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд		11 071	5818	5 253	544
Урьдчилан сэргийлэх үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд		24 093	12 603	11 490	358
	Дэмжих, холбон зуучлах үйлчилгээ авсан хүүхэд	11 122	5930	5 192	957
Хүүхдийн элч [3]		19	4	15	
Хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хороогоор үйлчлүүлсэн хүүхэд		1 078	529	549	12
Хүүхдийн эрхийн улсын байцаагчийн зөрчил шалгасан хүүхэд		160	57	103	7
Хамтарсан багийн үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд		6 122	3220	2902	200
Хүүхэд асрах хувилбарт үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд		770	387	383	143
Хүүхэд харах үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд		1 512	712	800	184
Түр хамгаадах байр нэг цэгийн үйлчилгээний төвөөр үйлчлүүлсэн хүүхэд		1 541	888	653	67

Хүүхдийн хөгжил хамгааллын үйлчилгээнд 2025 оны 03 дугаар улирын байдлаар нийт 150,780 хүүхэд хамрагдсан бөгөөд үүний 51.9 хувь эмэгтэй, 0.9 хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд байна. Хүүхдийн 40 гаруй зусланд нийт 54,172 хүүхэд хамрагдсан ба үүнээс хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд 412 байв.

ХҮСНЭГТ 4 ХҮҮХДИЙН ХӨГЖЛИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ, хамрагдсан хүүхдийн тоо, *2025 оны III улирлын байдлаарх тоон мэдээ*

Үзүүлэлт	Бүгд	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд
Хөгжлийг дэмжих үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд	150 780	78 294	72 486	1 337
Хүүхдийн ордон	6 740	3971	2 769	147
Сургууль	100 304	50 521	49 783	606
Хөгжлийн төв	7 465	4 089	3 376	88
Хүүхдийн театр	309	186	123	15
Бусад	35 962	19 527	16 435	481

[3] Хүүхдийн эрхийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5-д заасны үндэслэн Монгол улсын иргэнийг сум, дүүргийн хүүхдийн чуулганаас хүүхдийн элчээр өргөмжилнө.

ХҮСНЭГТ 5 ***ХҮҮХДИЙН ЗУСЛАН, хүчин чадал, өмчийн хэлбэрээр,***
2025 оны III улирлын байдлаарх тоон мэдээ

Үзүүлэлт	Бүгд
Зуслангийн тоо	40
Хамрагдсан хүүхдийн тоо	54 172
Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд	412
Нийт ажиллагчид	228
Эмэгтэй	53

Үзүүлэлт	Бүгд
Зуслангийн тоо	
Төрийн	2
Орон нутгийн	20
Хувийн, Монгол улсын иргэн дангаар	4
Хувийн, Гадаад улстай хамтарсан	14
Хувийн, Гадаад иргэн дангаар	0

ЗУРАГ 3 **ХҮҮХЭД ХАМГААЛЛЫН 108 УТСАНД ИРСЭН ДУУДЛАГЫН ҮЗҮҮЛЭЛТ,**
2025 оны 12 дугаар сарын тоон сарын тоон мэдээ

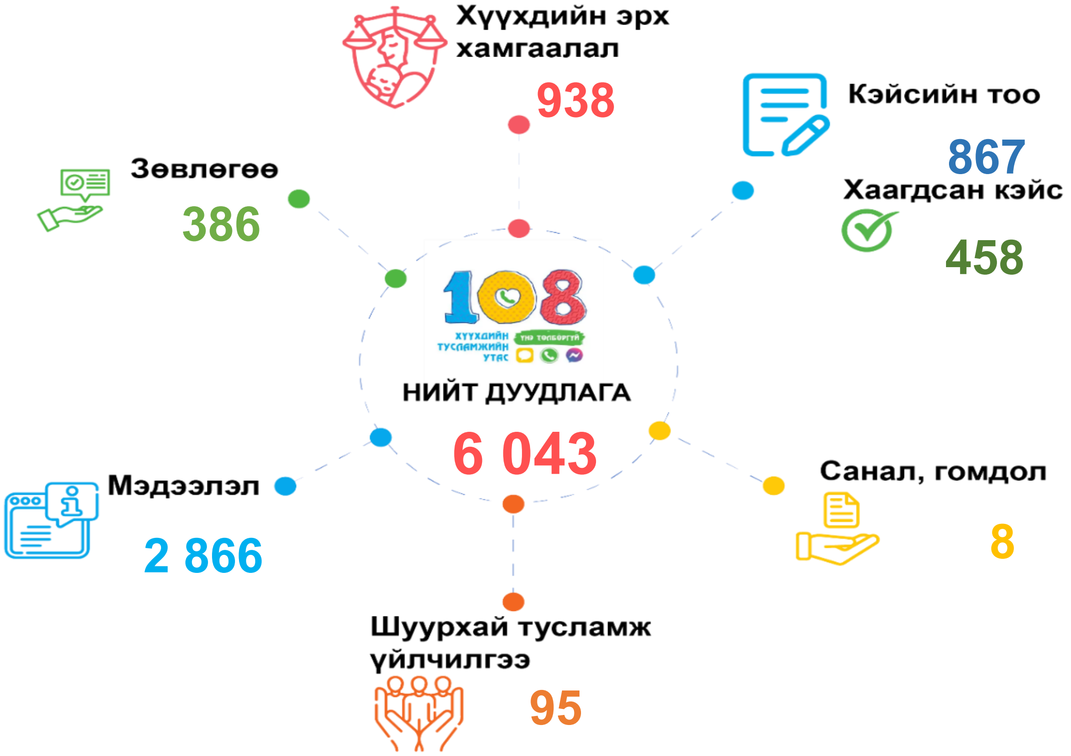

ХҮСНЭГТ 6 **ХҮҮХЭД ХАМГААЛЛЫН 108 УТСАНД ИРСЭН ДУУДЛАГЫН ҮЗҮҮЛЭЛТ,** *сараар, 2025 он*

№	Дуудлага	2025 I	2025 II	2025 III	2025 IV	2025 V	2025 VI	2025 VII	2025 VIII	2025 IX	2025 X	2025 XI	2025 XII
1	Нийт дуудлага	6532	7929	9310	8691	10438	7282	5558	5339	6689	7219	7119	6043
А.Бүртгэсэн тохиолдлын тоо /Кейсийн тоо/													
2	Кейсийн тоо	746	756	947	1034	1254	939	861	839	1022	936	917	867
3	Хаагдсан кейс	721	725	903	979	1161	833	747	712	801	668	380	458
4	Хяналтанд	25	31	44	55	93	106	114	127	221	268	537	409
Б.Дуудлагын ангилал													
4	Хүүхдийн эрх хамгаалал	894	848	1088	1196	1412	1067	1023	973	1195	1074	1030	938
5	Зөвлөгөө	377	457	472	491	588	411	333	376	390	416	401	386
6	Мэдээлэл	3125	3524	3891	3806	4461	3231	2513	2556	3090	3262	3372	2866
7	Шуурхай тусламж үйлчилгээ	94	91	97	138	164	103	122	129	138	129	92	95
8	Санал, гомдол	7	7	8	8	8	12	9	5	8	3	4	8

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛ

Монгол Улсын хэмжээнд 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар хөгжийн бэрхшээлтэй 107,904 хүн байгаа бөгөөд үүнээс 14,609[4] хүүхэд, 1694 нь хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд байна.

ХҮСНЭГТ 7 **ХӨДӨЛМӨРИЙН ЧАДВАР АЛДАЛТ, ӨВЧНИЙ АНГИЛАЛ,** *2025 оны хагас жилээр*

Үзүүлэлт		Мэргэжлээс шалтгаалсан	Үйлдвэрийн ослын улмаас	Ердийн өвчин, ахуйн осол
Хөдөлмөрийн чадвар алдсан хүний тоо		2,142	908	97,981
Хүйсээр	Эрэгтэй	1,751	747	57,786
	Эмэгтэй	391	161	40,195
Хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь	70% ба түүнээс дээш	609	269	45,317
	50-69%	1,226	628	52,669
	40-49%	306	11	2
Насны бүлгээр	16-19 нас		2	1,582
	20-30 нас		64	11,301
	31-40 нас	42	193	21,358
	41-50 нас	297	227	32,494
	51-55 нас	262	149	17,673
	56-59 нас	302	107	9,336
	60 ба түүнээс дээш	1,239	166	4,244
Ажилласан жилээр	3 жил хүртэл	4	30	39,948
	3-5 жил	2	273	15,498
	6-10 жил	153	330	23,639
	11-15 жил	552	154	9,819
	16-19 жил	560	47	3,543
	20-оос дээш жил	871	74	5,541
Хөдөлмөрийн чадвар алдалтыг хувь хугацааг цуцалсан хүний тоо		116	43	4,589
Нас барсан		21	18	1,404

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар, Эмнэлэг хөдөлмөр магадлалын комиссын 2025 оны хагас жилийн тайлан тоон мэдээ

[4] Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын 2024 оны жилийн эцсийн тайлан мэдээ

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Монгол улсад 2024 оны жилийн эцэст хөдөлмөрийн насны нийт хүн 2, 352.8 мянга буюу нийт хүн 68 хувийг эзэлж байна. Үндэсний статистикийн хорооны 2025 оны II улирлын тоон мэдээгээр нийт ажиллах хүчний тоо 1,455.9 мянга, ажиллагчид 1,390,1 мянга, ажилгүй иргэд 65.9 мянга, ажиллах хүчнээс гадуурх хүн ам 896.8 мянгад хүрч, ажиллах хүчний оролцооны түвшин 62 хувь, ажилгүйдлийн түвшин 4.5 байна.

Хөдөлмөрийн зах зээлийн үзүүлэлтийн 2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээгээр ажлын байрны захиалга 94,343 ажилд зуучилсан иргэний тоо 25,527 болж бүртгэгдсэн нь өмнөх сартай харьцуулахад ажлын байрны захиалга 7.7 хувиар, ажилд зуучлагдсан иргэн 12.5 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна. 2025 оны 12 дугаар сарын тайлант хугацааны эцсийн тоон мэдээгээр Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад ажил хайгч 10,381, бүртгэлтэй ажилгүй 8,665 иргэн бүртгүүлсэн нь өмнөх сараас 0.2 хувиар өссөн байна. Түүнчлэн шинэ ажлын байранд 25,964 иргэн ажилд орж, үүнээс **72.6** хувь нь байнгын, **10.9** хувь нь улирлын, **16.5** хувь нь түр ажлын байр байна

ЗУРАГ 4 **ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ**,
2025 оны 11 дүгээр сарын тоон мэдээ

АЖИЛД ЗУУЧИЛСАН ИРГЭДИЙН ТОО
25 527

ШИНЭ АЖЛЫН БАЙРАНД АЖИЛД ОРСОН ИРГЭНИЙ ТОО
25 964

АЖИЛ ХАЙГЧ ИРГЭНИЙ ТОО
10 381

БҮРТГЭЛТЭЙ АЖИЛГҮЙ ИРГЭНИЙ ТОО
8 665

353 **0**
ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ИРГЭН

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЗАХИАЛГЫН ТОО
94 343

ХҮСНЭГТ 8 **ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ**

2025 оны VII-XII сарын тоон мэдээ

Үзүүлэлт		Тайлант хугацааны эцэст VII сар	VIII сар	IX сар	X сар	XI сар	XII сар
Ажлын байрны захиалгын тоо		56 665	59 461	65 355	75 227	87 105	94 343
Ажилд зуучилсан иргэний тоо		9 114	9 478	12 667	16 455	22 339	25 527
Үүнээс	Эмэгтэй	4 734	4 924	5 997	8 759	11 913	13 418
	Эрэгтэй	4 380	4 554	6 670	7 696	10 426	12 109
Насны бүлгээр	15-24 нас	965	1 103	6 670	2 088	2 902	3 504
	25-34 нас	2 485	2 544	3 441	4 476	6 108	6 928
	35-44 нас	2 654	2 743	3 600	4 718	6 322	7 181
	45-54 нас	1 683	1 738	2 336	3 070	4 221	4 776
	55-59 нас	613	621	807	1 040	1 398	1 575
	60+ нас	714	729	874	1063	1 388	1 563
Шинэ ажлын байранд ажилд орсон иргэний тоо		9 543	10 045	12 497	16 426	22 158	25 964
Үүнээс	Байнгын	6,788	7,199	8,813	11 717	16 037	18 865
	Улирлын	1,093	1,137	1,484	1 891	2 523	2 821
	Түр	1,662	1,709	2,200	2 848	3 598	4 308
Шинэ ажлын байранд орсон Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн		261	327	388	332	622	718
Ажил хайгч иргэний тоо*		9,720	8,089	6,528	6 885	10 354	10 381
Үүнээс	Эмэгтэй	4,783	4,019	3,395	3 637	5 523	5 558
	Эрэгтэй	4,937	4,070	3,133	3 248	4 831	4 823
	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн	261	197	175	185	339	353
	Ажилд зуучлагдан орсон иргэн	**271**	**269**	**1 918**	**3 686**	**5 514**	**571**
Бүртгэлтэй ажилгүй иргэний тоо		7 846	6 540	5 351	5 643	8 646	8665
Үүнээс	Эмэгтэй	3 863	3 299	2 785	2 938	4 576	4600
	Эрэгтэй	3 963	3 241	2 566	2 705	4 070	4065
	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн	218	166	147	149	274	0
	Ажилд зуучлагдан орсон иргэн	**198**	**203**	**1 425**	**2 636**	**4 075**	**483**
Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох үйлчилгээ							
Үүнээс	Ганцаарчилсан зөвлөгөө авсан иргэн	7 398	8 145	,870	10 381	14 342	21 110
	Бүлгийн сургалт зөвлөгөө авсан иргэн	14 781	15 591	17 224	20 461	25 803	39 670
	Бүлгийн сургалт зөвлөгөө мэдээлэлд хамрагдсан байгууллагын тоо	639	685	755	887	1086	1724

Эх сурвалж: Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний газар, тайлант хугацааны эцсийн үр дүнгээр

АЖЛЫН БАЙРНЫ ЗАХИАЛГА БА АЖИЛД ЗУУЧИЛСАН ИРГЭД

Ажилд зуучлагдсан иргэд хүйсийн хувьд 52.6 хувь нь эмэгтэй, насны бүлгийн хувьд **13.7** хувь нь 15-24 нас, **27.1** хувь нь 25-34 нас, **28.1** хувь нь 35-44 нас, **18.7** хувь нь 45-54 нас, **12.3** хувь нь 55 ба түүнээс дээш насны байна.

Ажлын байрны захиалгыг бүсээр нь харьцуулахад 9,155 буюу **9.7** хувь нь Баруун бүсэд, 10,608 буюу **11.2** хувь нь Хангайн бүсэд, 21,340 буюу **22.7** хувь нь Төвийн бүсэд, 10,556 буюу **11.2** хувь нь Зүүн бүсэд, 42,684 буюу **45.2** хувь нь Улаанбаатарт байна.

ЗУРАГ 5 АЖЛЫН БАЙРНЫ ЗАХИАЛГА, АЖИЛД ЗУУЧИЛСАН ИРГЭДИЙН

, аймаг дүүргээр, *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

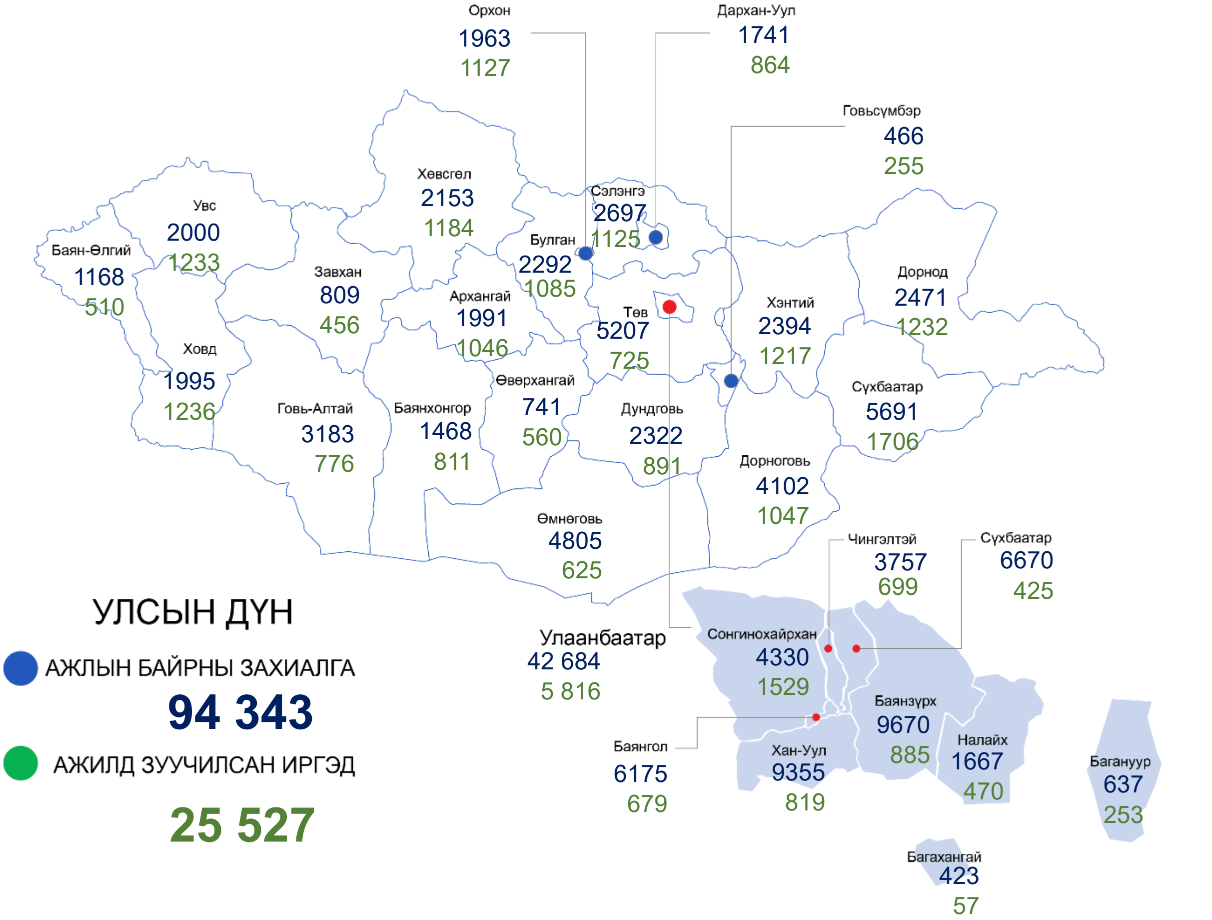

Эх сурвалж: Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар

ЗУРАГ 6 АЖЛЫН БАЙРНЫ ЗАХИАЛГА, АЖИЛД ЗУУЛЧИЛСАН ИРГЭД,

Ажил мэргэжлийн ангиллаар, *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

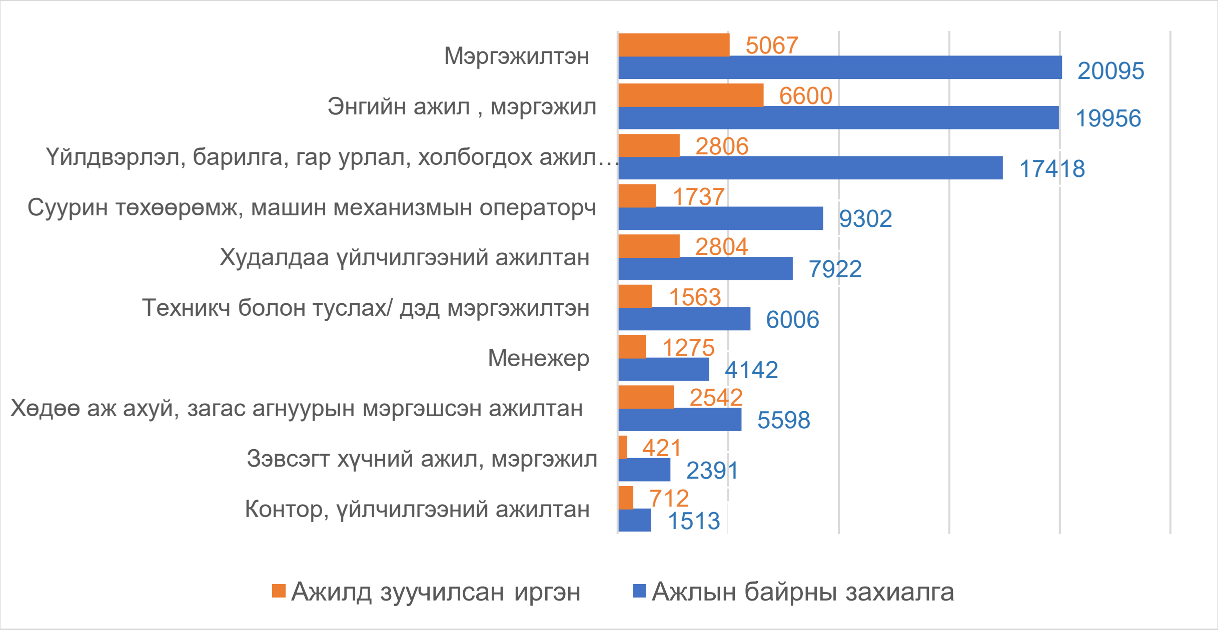

ЗУРАГ 7 **АЖЛЫН БАЙРНЫ ЗАХИАЛГА, АЖИЛД ЗУУЧИЛСАН ИРГЭДИЙН ТОО, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар,** *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

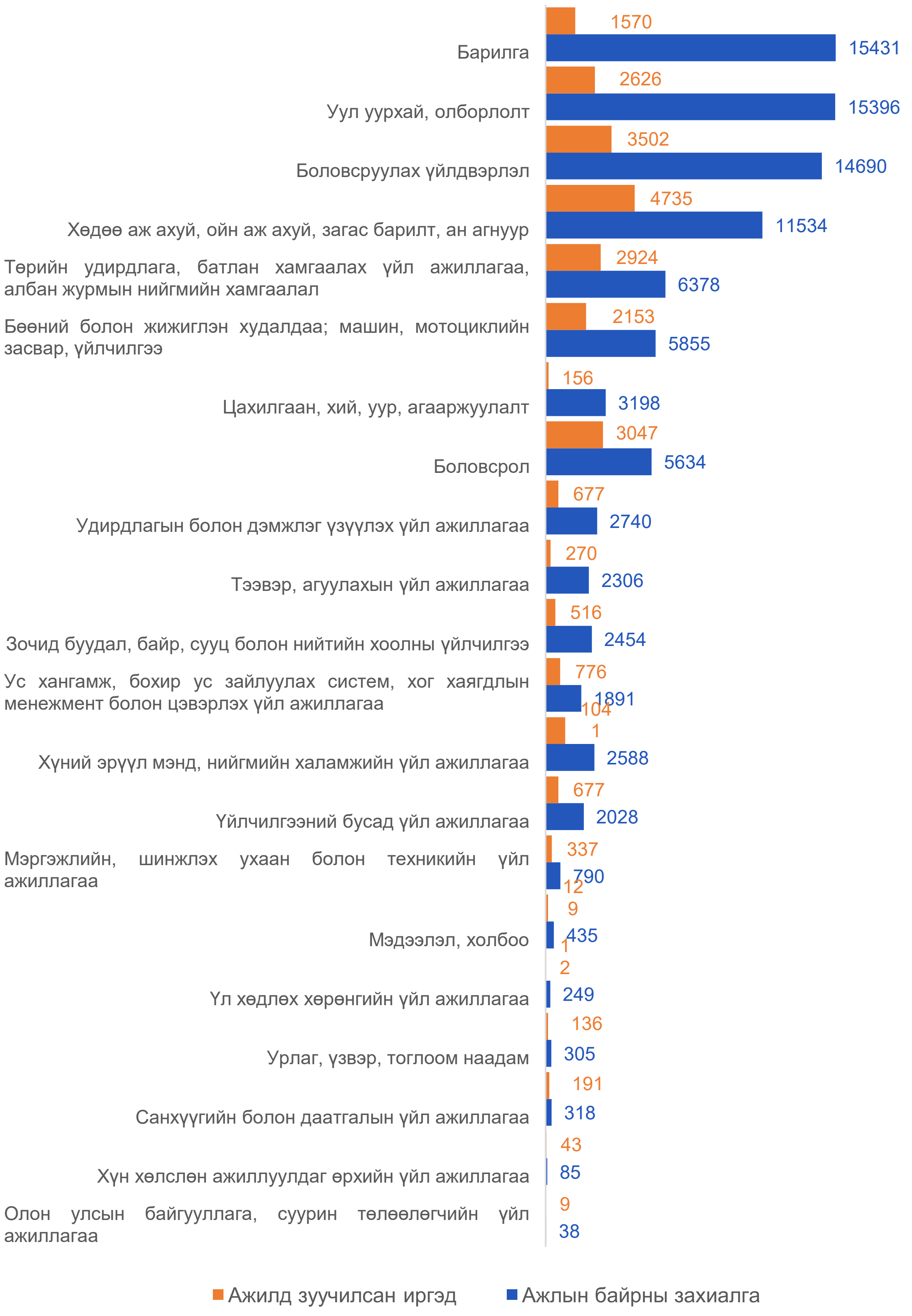

2025 оны 12 дугаар сард ажилд зуучилсан иргэдийн **39.5** хувийг төрийн, **3.9** хувийг орон нутгийн, **56.6** хувийг хувийн өмчийн байгууллагад ажилд зуучилсан байна. Ажлын байрны захиалга, ажилд зуучилсан иргэдийн тон мэдээг 2025 оны сүүлийн 6 сарын байдлаар авч үзэхэд ерөнхийдөө 7-р сараас хойш жилийн төгсгөл сар хүртэл тогтмол өссөн үзүүлэлтэй байна. Түүнчлэн, ажил олгогч нарын ажлын байрны захиалга, ажилд зуучлагдах иргэдийн идэвх зуны 7,8-р саруудад суларч, хамгийн бага үзүүлэлттэй байгаа нь статистик тооноос харагдаж байна.

ЗУРАГ 8 **АЖИЛД ЗУУЧИЛСАН ИРГЭДИЙН ТОО,** байгууллагын өмчийн хэлбэрээр, 2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ

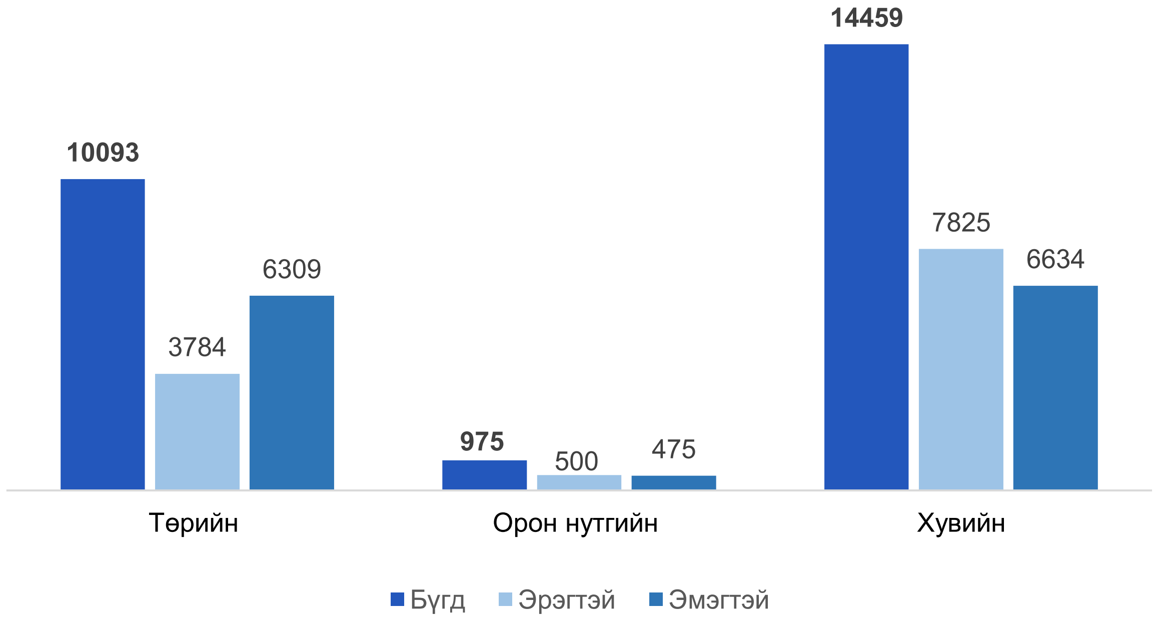

ЗУРАГ 9 **АЖЛЫН БАЙРНЫ ЗАХИАЛГА, АЖИЛД ЗУУЧИЛСАН ИРГЭДИЙН ТОО,** сараар, 2025 оны II хагас жилийн тоон мэдээ

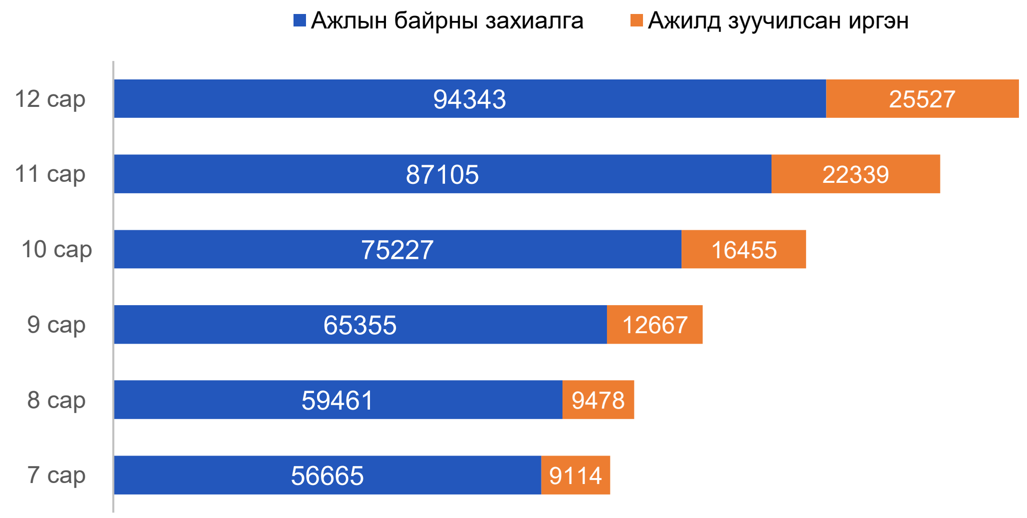

АЖИЛ ХАЙГЧ БОЛОН БҮРТГЭЛТЭЙ АЖИЛГҮЙ ИРГЭН

2025 оны 12 дугаар сарын эцэст ажил хайгч 10,381 иргэн болон бүртгэлтэй ажилгүй иргэн 8665 байна. Үүнээс **53.3** хувь нь эмэгтэй, ажил хайгч 353 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, ажилд зуучлагдан орсон иргэн 1054 буюу **5.5** хувийг эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 9 **АЖИЛ ХАЙГЧ БОЛОН БҮРТГЭЛТЭЙ АЖИЛГҮЙ ИРГЭДИЙН ТОО, байршлаар,** *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

Аймаг, бүсээр	Ажил хайгч[5]				Бүртгэлтэй ажилгүй иргэн[6]			
	Бүгд	Эмэгтэй	ХБ-тэй Иргэд	Ажил зуучлагдан орсон	Бүгд	Эмэгтэй	ХБ-тэй Иргэд	Ажилд зуучлагдан орсон
УЛСЫН ДҮН	**10 381**	**5 558**	**353**	**571**	**8646**	**4576**	**0**	**483**
Баруун бүс	**2415**	**1267**	**96**	**58**	**1990**	**1038**	**0**	**52**
Баян-Өлгий	532	340	22	11	520	334	**0**	10
Говь-Алтай	217	99	2	8	197	90	**0**	8
Завхан	242	131	4	30	209	117	**0**	27
Увс	1036	490	53	3	853	384	**0**	3
Ховд	388	207	15	6	211	113	**0**	4
Хангайн бүс	**2356**	**1265**	**69**	**49**	**1942**	**1015**	**0**	**42**
Архангай	805	389	36	2	728	345	**0**	1
Баянхонгор	214	120	5	4	172	90	**0**	4
Булган	281	105	4	34	209	72	**0**	29
Орхон	617	396	17	5	537	340	**0**	4
Өвөрхангай	226	134	2	2	108	64	**0**	2
Хөвсгөл	213	121	5	2	188	104	**0**	2
Төвийн бүс	**1363**	**737**	**50**	**189**	**1086**	**573**	**0**	**164**
Говьсүмбэр	48	29	10	7	17	5	**0**	4
Дархан-Уул	324	173	5	88	265	133	**0**	84
Дорноговь	170	97	6	19	159	89	**0**	16
Дундговь	139	72	5	25	119	61	**0**	22
Өмнөговь	142	63	1	30	118	52	**0**	20
Сэлэнгэ	284	161	9	15	233	131	**0**	13
Төв	256	142	14	5	175	102	**0**	5
Зүүн бүс	**1066**	**516**	**40**	**118**	**918**	**448**	**0**	**106**
Дорнод	348	158	5	55	322	143	**0**	48
Сүхбаатар	358	164	28	7	271	126	**0**	5
Хэнтий	360	194	7	56	325	179	**0**	53
Улаанбаатар	**3181**	**1773**	**98**	**157**	**2710**	**1502**	**0**	**119**
Хан-Уул	376	232	6	22	319	200	**0**	21
Багануур	178	107	9	10	149	89	**0**	10
Баянзүрх	449	279	11	27	374	227	**0**	18
Налайх	216	99	4	3	175	77	**0**	3
Баянгол	376	243	8	24	311	204	**0**	16
Сүхбаатар	185	106	3	18	159	91	**0**	12
Чингэлтэй	318	154	40	10	293	149	**0**	8
Багахангай	42	23	8	0	35	14	**0**	0
Сонгинохайрхан	1041	530	9	43	895	446	**0**	31

[5] Ажил хайгч гэж ажилгүй хүн эсвэл ажиллагч боловч ажлын нөхцөлөө сайжруулах, нэмэлт орлого олох зорилгоор Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад ажил хайж бүртгүүлсэн хүн юм.
[6] Бүртгэлтэй ажилгүй хүн гэж цалин хөлс, орлого олох зорилгоор хөдөлмөр эрхлээгүй, тухайн хугацаанд хөдөлмөр эрхлэхэд бэлэн болон Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад ажил хайж бүртгүүлсэн ажилгүй хүн юм.

Ажил хайгч болон бүртгэлтэй ажилгүй иргэнийг насны бүлгээр авч үзвэл 15-24 нас **13.1** хувь, 25-34 нас **32.8** хувь, 35-44 нас **30.7 хувь**, 45-54 нас **17.8 хувь**, 55 ба түүнээс дээш нас **5.6** хувийг тус тус эзэлж байгаа бөгөөд боловсролын түвшний хувьд дийлэнх буюу **40.0** хувь нь бүрэн дунд, **22.5** хувь нь бакалаврын боловсролтой иргэд байна.

ЗУРАГ 10 **АЖИЛ ХАЙГЧ БОЛОН БҮРТГЭЛТЭЙ АЖИЛГҮЙ ИРГЭДИЙН ТОО, насны бүлгээр,** *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

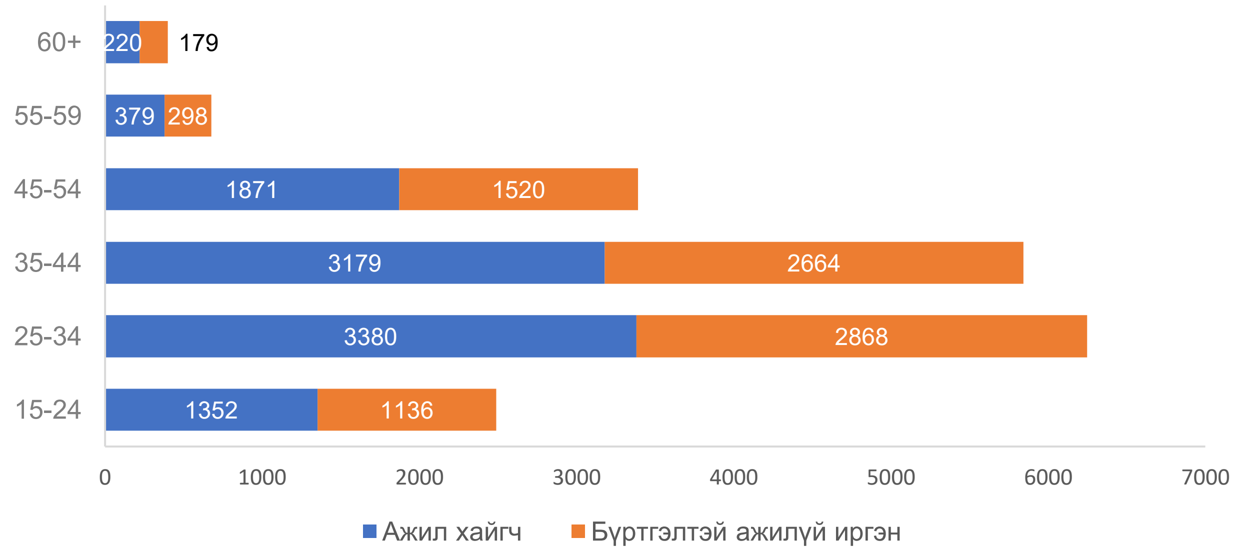

ЗУРАГ 11 **АЖИЛ ХАЙГЧ БОЛОН БҮРТГЭЛТЭЙ АЖИЛГҮЙ ИРГЭДИЙН ТОО, Боловсролын түвшин, хувиар** *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

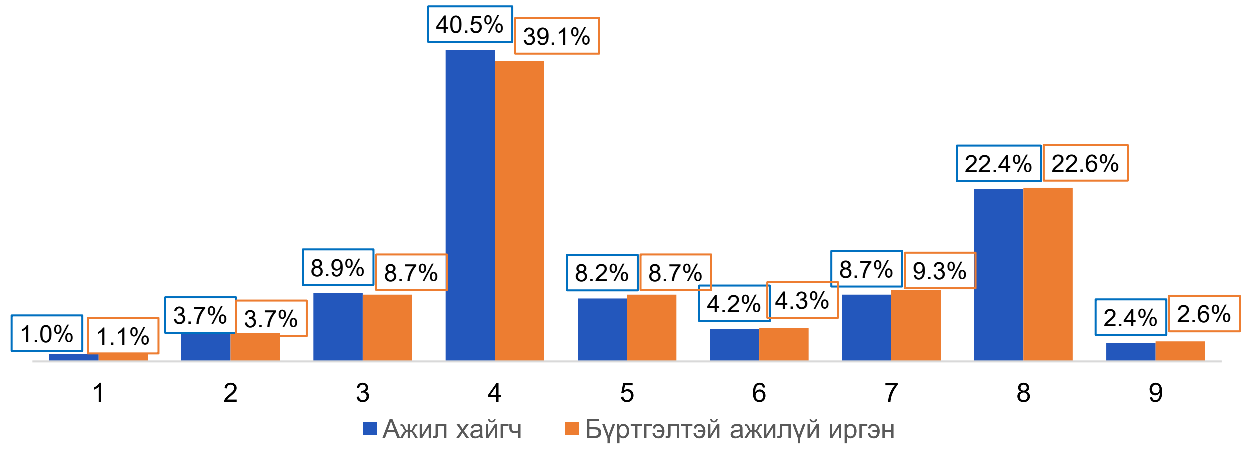

1	Боловсролгүй	*5*	Техник болон мэргэжлийн
2	Бага	*6*	Тусгай мэргэжлийн
3	Суурь	*7*	Дипломын дээд
4	Бүрэн дунд	*8*	Бакалавтр
		9	Магистр, доктор

ШИНЭЭР АЖЛЫН БАЙРАНД ОРСОН ИРГЭД

2025 оны 12 дугаар сард 25,964 иргэн шинэ ажлын байранд ажилд орсон ба өмнөх сартай харьцуулахад **14.7** хувиар өсчээ. Хүйсийн хувьд **49.8** хувь нь эмэгтэй байна. Шинэ ажлын хувьд **72.6** хувь нь байнгын, **10.9** хувь нь улирлын, **16.5** хувь нь түр ажлын байр байна. Насны бүлгийн хувьд 15-24 нас **10.8** хувь, 25-44 нас **55.6** хувь, 45-54 нас **20.3** хувь, 55 ба түүнээс дээш нас **13.2** хувийг тус тус эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 10 **ШИНЭ АЖЛЫН БАЙРАНД АЖИЛД ОРСОН ИРГЭД, АЖИЛ МЭРГЭЖЛИЙН АНГИЛЛААР,** *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

Үзүүлэлт	Ажлын байрны хэлбэр		
	Байнга	Улирлын	Түр
Бүгд	**18 835**	**2 821**	**4 308**
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн	**545**	**54**	**119**
Менежер	1265	81	105
Мэргэжилтэн	3783	155	411
Техникч болон туслах/ дэд мэргэжилтэн	1338	112	215
Контор, үйлчилгээний ажилтан	473	22	40
Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	2432	167	282
Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан	2698	578	489
Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний ажил	2429	556	516
Суурин төхөөрөмж, машин механизмын операторч, угсрагч	1426	292	176
Энгийн ажил, мэргэжил	2598	783	2026
Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил	393	75	48

ХҮСНЭГТ 11 **ШИНЭ АЖЛЫН БАЙРАНД АЖИЛД ОРСОН ИРГЭД, хүйс, насны бүлэг, боловсролын байдлаар,** *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

Үзүүлэлт		Ажлын байрны хэлбэр		
		Байнга	Улирлын	Түр
	Бүгд	**18835**	**2821**	**4308**
Хүйсээр	Эрэгтэй	8575	1897	2561
	Эмэгтэй	10260	924	1747
Насны бүлгээр	15-24	1959	251	595
	25-34	5289	619	864
	35-44	5657	871	1138
	45-54	3744	613	923
	55-59	1097	225	375
	60+	1089	242	413
Боловсролын байдлаар	Боловсролгүй	188	20	77
	Бага	552	112	313
	Суурь	1801	483	1158
	Бүрэн дунд	8210	1585	1876
	Техникийн болон мэргэжлийн	1715	319	243
	Тусгай мэргэжлийн дунд	921	107	151
	Дипломын дээд Бакалавр	5344	190	479
	Магистр, доктор	104	5	11
Байгууллагын өмчийн хэлбэрээр	Төрийн	5166	187	1760
	Орон нутгийн	666	31	187
	Хувийн	13003	2603	2361

Шинэ ажлын байранд орсон иргэдийн ажлын үйл ажиллагааны чиглэлээр авч үзэхэд Хөдөө аж ахуйн салбарт **20.0** хувь нь Төрийн удирдлага, батлан, нийгмийн хамгаалахын салбарт мөн **17.6** хувь нь, боловсруулах үйлдвэрт **15.7** хувь нь, Бөөний болон жижиглэн худалдаа; машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээний салбарт **10.8** хувь нь, Уул уурхайн салбарт **9.0** хувь нь, Боловсролын салбарт **10.6** хувь нь, Барилгын салбарт **6.7** хувь нь түлхүү ажиллаж байгаа нь статистик тооноос харагдаж байна.

ХҮСНЭГТ 12 **ШИНЭ АЖЛЫН БАЙРАНД АЖИЛД ОРСОН ИРГЭД, эдийн засгийн үйл ажиллагааны төрлөөр,** *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

Үзүүлэлт	Бүгд		Байнгын	Улирлын	Түр
	Тоо	Хувь			
НИЙТ ДҮН	25 964	**100.00**	**18 835**	**2 821**	**4 308**
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	4789	20.0%	3068	669	1052
Уул уурхай, олборлолт	2160	9.0%	1606	364	190
Боловсруулах үйлдвэрлэл	3758	15.7%	3065	435	258
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	390	1.6%	270	42	78
Ус хангамж, бохир ус зайлуулах систем, хог хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	352	1.5%	131	196	25
Барилга	1596	6.7%	693	483	420
Бөөний болон жижиглэн худалдаа; машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээ	2590	10.8%	2193	178	219
Тээвэр, агуулахын үйл ажиллагаа	225	0.9%	196	12	17
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	352	1.5%	312	16	24
Мэдээлэл, холбоо	108	0.5%	84	2	22
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	113	0.5%	99	6	8
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	6	0.0%	6	0	0
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	126	0.5%	109	4	13
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	350	1.5%	210	67	73
Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	4226	17.6%	2703	146	1377
Боловсрол	2546	10.6%	2259	31	256
Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	806	3.4%	729	13	64
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	128	0.5%	96	5	27
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	509	2.1%	388	65	56
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	117	0.5%	87	19	11
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	0	0%	0	0	0

ГАДААДАД АЖИЛЛАХ ХҮЧ ГАРГАХ

2025 III, IV улиралд Хөдөлмөрийн гэрээгээр гадаад улсад зуучлагдсан ажиллах хүчний тоо **379** байна. Үүнээс **84.6** хувь буюу 321 нь БНСУ-д, **15.4** хувь буюу 58 нь Япон улсад ажиллаж байна. Хүйсийн хувьд **73.6** хувь нь эрэгтэй, Насны бүтцийн хувьд **56.2** хувь 29 хүртэлх насны, **42.2 хувь** нь 30-39 насных байгаа бол үүнээс **57.8** хувь нь огт гэрлээгүй буюу гэр бүл үүсгэж амжаагүй залуучууд гадаад улсад хөдөлмөр эрхэлж байна. Боловсролын түвшнээр нь авч үзвэл **53.3** хувь нь бүрэн дунд, **36.6** хувь нь дээд буюу бакалаврын түвшний боловсрол эзэмшсэн байна.

ХҮСНЭГТ 13 **ХӨДӨЛМӨРИЙН ГЭРЭЭГЭЭР ГАДААД УЛСАД ЗУУЧЛАГДСАН АЖИЛЛАХ ХҮЧНИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТ** , *улирлаар, 2025 он*

Үзүүлэлт		2025 I улирал БНСУ	2025 I улирал Япон	2025 II улирал БНСУ	2025 II улирал Япон	2025 III улирал БНСУ	2025 III улирал Япон	2025 IV улирал БНСУ	2025 IV улирал Япон
Бүгд		**178**	**35**	**188**	**37**	**176**	**30**	**145**	**28**
Хүйсээр	Эрэгтэй	156	19	158	17	144	12	113	10
	Эмэгтэй	22	16	30	20	32	18	32	18
Насны бүлгээр	20 хүртэлх	5	2	6	2	2	0	3	0
	20-29	104	16	88	14	109	15	73	11
	30-39	56	15	100	14	62	15	68	15
	40-49	13	3	6	3	3	0	1	2
	50-59	0	1	0	0	0	0	0	0
	60+	0	0	0	0	0	0	0	0
Боловсролын байдлаар	Боловсролгүй	94	0	0	0	0	0	0	0
	Бүрэн дунд	55	10	128	10	116	11	54	20
	Техникийн болон мэргэжлийн	---	5	---	5	0	5	0	0
	Тусгай мэргэжлийн дунд	6	5	6	2	0	5	21	3
	Дипломын дээд	23	15	54	20	0	0	0	0
	Бакалавр					56	8	70	5
	Магистр, доктор	0	0	0	0	0	1	0	0
Гэрлэлтийн байдлаар	Огт гэрлээгүй	109	29	116	26	91	13	96	19
	Гэрлэсэн - батлуулсан	72	6	72	9	85	17	49	8
	Тусгаарласан	---	---	---	---	0	0	0	0
	Цуцалсан, Бэлэвсэн	0	0	0	0	0	0	0	1

ЗУРАГ 12

ХӨДӨЛМӨРИЙН ГЭРЭЭГЭЭР ГАДААД УЛСАД ЗУУЧЛАГДСАН АЖИЛЛАХ ХҮЧНИЙ ТОО, эдийн засгийн үйл ажиллагааны ангиллаар, *2025 оны III, IV улиралын тоон мэдээ*

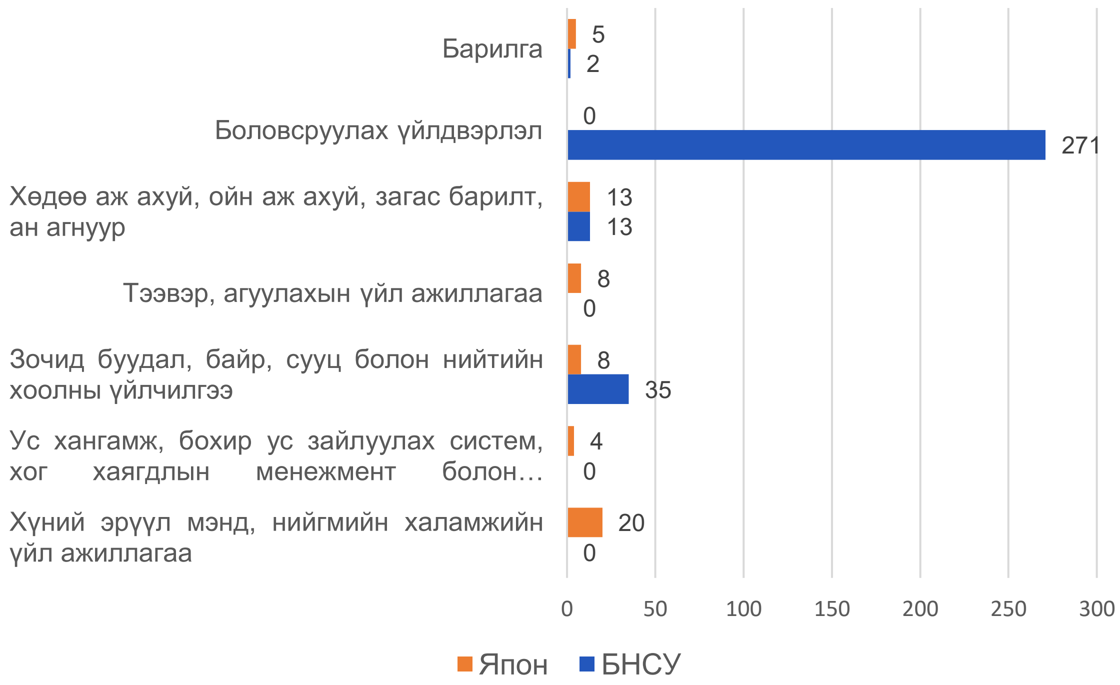

2025 III, IV улиралд Хөдөлмөрийн гэрээгээр гадаад улсад зуучлагдсан иргэдийн ажиллаж буй салбарын ангилалаар авч үзвэл 71.0 хувь нь боловсруулах үйлдвэрт, 11.3 хувь нь зочид буудал, хоолны үйлчилгээ, 6.9 хувь Хөдөө аж ахуй 5.3 хувь асаргаа, сувилгааны чиглэлээр түлхүү хөдөлмөр эрхэлж байна.

ГАДААДААС АЖИЛЛАХ ХҮЧ АВАХ

Гадаадын иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээний хүрээнд 2025 оны 12 дугаар сард 2940 ААНБ-ын 82 орны 12,748 гадаадын иргэнд хөдөлмөр эрхлэх зөвшөөрлийн үйлчилгээ үзүүлсэн байна. Монгол улсад 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар нийт 103 орны 14,563 гадаад иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх зөвшөөрлийн дагуу идэвхтэй хөдөлмөр эрхэлж байна. Өмнөх сартай харьцуулахад хөдөлмөр эрхэлж байгаа гадаадын иргэдийн тоо 21.2 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Монгол Улсад хөдөлмөр эрхлэж буй гадаадын иргэдийг байршлаар нь авч үзвэл 61.14% хувь буюу 8,904 иргэн нь хөдөө орон нутагт, 39.86% хувь буюу 5.659 иргэн Улаанбаатар хотод ажил, хөдөлмөр эрхэлж байгаа бол тэдгээрийн 88.51% хувь буюу 12.890 нь эрэгтэй, 11.49% хувь буюу 1.680 нь эмэгтэй иргэд байна.

ХҮСНЭГТ 14 **ГАДААДЫН ИРГЭДИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВСАН БАЙДАЛ, төрлөөр** *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

№	Үйлчилгээ	Өссөн дүн сараар		Эзлэх хувь	Өссөн дүн оны эхнээс		Эзлэх хувь
		ААНБ-ын тоо	Гадаад иргэдийн тоо		ААНБ-ын тоо	Гадаад иргэдийн тоо	
1	Урилга	292	1093	9%	6462	29 667	23%
2	Зөвшөөрөл	345	845	7%	7014	36 798	29%
3	Сунгалт	1417	5849	46%	6715	37 200	29%
4	Хасалт	886	4961	39%	5316	23 112	18%
	Нийт дүн	2 940	12 748	100%	25 507	126 777	100%

ЗУРАГ 13 **ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВСАН ГАДААДЫН ИРГЭДИЙН ИРГЭДИЙН ТОО,** *2025 оны X-XII дугаар сараар*

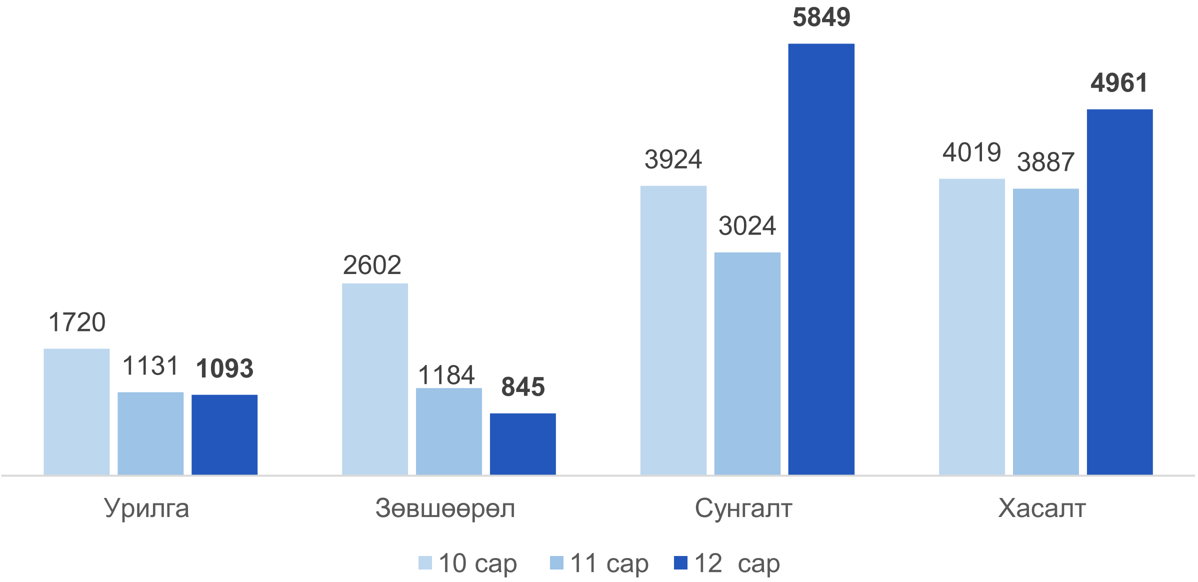

ЗУРАГ 14 **ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДАГУУ ИДЭВХТЭЙ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЭЛЖ БУЙ ГАДААДЫН ИРГЭД**, улсаар, *2025 оны 12 дугаар сарын 30-ний байдлаар*

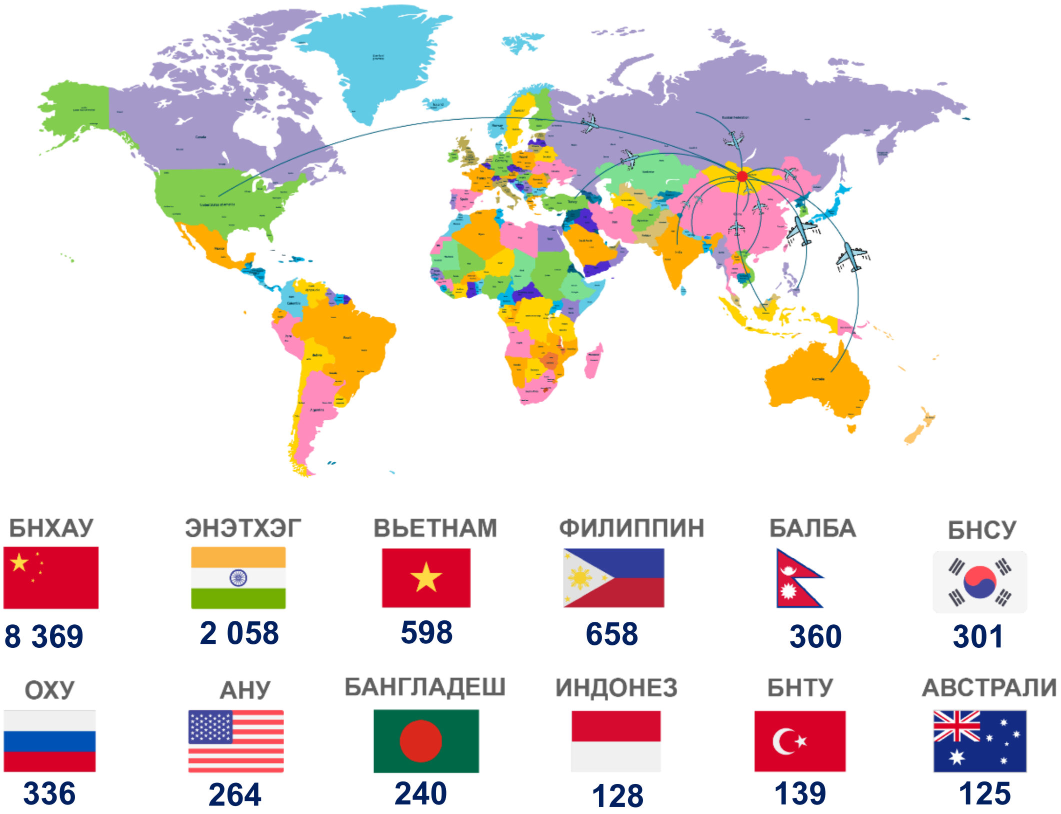

ЗУРАГ 15 **ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДАГУУ ИДЭВХТЭЙ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЭЛЖ БУЙ ГАДААДЫН ИРГЭД**, байршлаар, *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

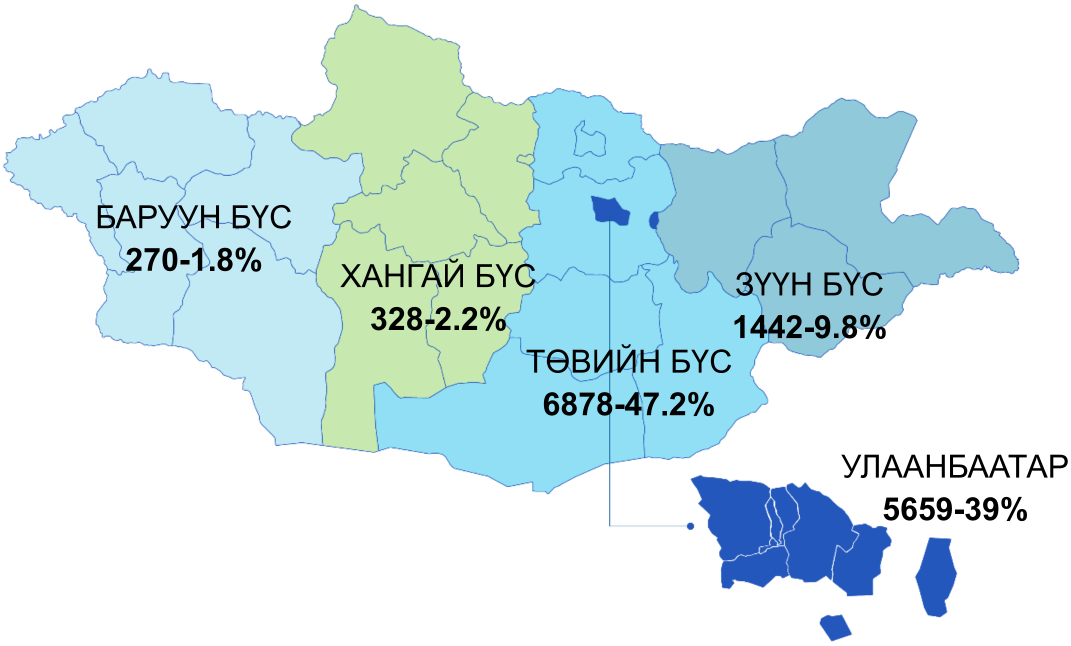

Монгол улсад хөдөлмөр эрхэлж байгаа гадаад иргэдийн **41** хувь нь Уул уурхайн салбарт, **15** хувь нь барилгын салбарт, **11** хувь нь Бөөний болон жижиглэн худалдаа; машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээний салбарт, **9** хувь нь Боловсролын салбарт, **7.0** хувь нь Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын салбарт, **5.0** хувь нь тээвэр агуулахын салбарт, **4.5** хувь нь Боловсруулах үйлдвэт хамгийн их хөдөлмөр эрхэлж байна.

ХҮСНЭГТ 15 **ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЖ БУЙ ГАДААДЫН ИРГЭД, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар,** *2025 оны 10-12 хүртэлх сарын байдлаар*

№	Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар	Гадаад иргэдийн тоо			Эзлэх* хувь
		X сар	XI сар	XII сар	
1	Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	123	99	86	1%
2	Уул уурхай, олборлолт	8825	7556	5988	41%
3	Боловсруулах үйлдвэрлэл	1113	837	572	4.0%
4	Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	2011	1888	992	7%
5	Ус хангамж; сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа	36	26	12	0%
6	Барилга	4502	3119	2165	15%
7	Бөөний болон жижиглэн худалдаа; машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээ	1760	1668	1590	11%
8	Тээвэр, агуулахын үйл ажиллагаа	889	774	676	5%
9	Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	359	374	358	2%
10	Мэдээлэл, холбоо	94	88	90	1.0%
11	Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	16	15	11	0%
12	Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	2	2	4	0%
13	Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	7	8	10	0%
14	Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	33	30	29	0%
15	Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	110	70	67	0%
16	Боловсрол	1258	1320	1315	9%
17	Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	54	64	65	0%
18	Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	20	24	22	0%
19	Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	188	191	212	1%
20	Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа; өрхийн өөрийн хэрэглээнд зориулан үйлдвэрлэсэн, нэр төрлөөр нь тодорхойлох боломжгүй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ	63	65	35	0%
21	Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	256	260	264	1%
Нийт дүн		**21 719**	**18 478**	**14 563**	100%

Тайлбар: хамгийн сүүлийн сарын тоон үзүүлэлтээр хувь тооцож илэрхийлсэн .*

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ

Монгол Улсад 2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээгээр нийгмийн даатгалд 63,715 ААНБ-ын 1,180,502 даатгуулагч хамрагдсан байна. Мөн сайн дурын даатгуулагчийн тоо 169,833 байна.

ЗУРАГ 16 **НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ХАМРАГДАЛТ, ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖ АВАГЧ,** *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

ААНБ тоо — 63 715

Даатгуулагчийн тоо — 1 180 502

Сайн дурын даатгуулагчийн тоо — 169 833

- Малчин — 56 502
- Гурав хүртэлх насны хүүхдээ асарч байгаа эх — 15 095
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдээ асарч байгаа эх/эцэг — 3 909
- Бусад — 94 327

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар

ХҮСНЭГТ 16 НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ХАМРАГДАЛТ, ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖ АВАГЧ, *2025 оны 11-12 дугаар сарын байдлаар*

Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл	
	XI сар	XII сар
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	63,019	63,715
Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо	63,019	63,715
Даатгуулагчийн тоо	1,145,142	1,180,502
Цалингийн сан	23,854,484,111,167.2	27,136,928,605,901.7
Сайн дурын даатгуулагчийн тоо	**158,452**	**169,833**
Малчин	54,596	56,502
Гурав хүртэлх насны хүүхдээ асарч байгаа эх	7,595	15,095
Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдээ асарч байгаа эх/эцэг	3,753	3,909
Бусад	92,508	94,327
Шимтгэл тооцсон цалингийн сан	1,079,553,731,045.7	1,288,045,338,362.0
Тэтгэврийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авагчдын тоо	**518,711**	**521,511**
Өндөр насны тэтгэвэр	416,493	418,772
Хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр	59,204	59,375
Тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр	20,179	20,360
Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр	22,835	23,004
Тэтгэмжийн даатгалын сангаас тэтгэмж авагчдын тоо	**147,179**	**161,305**
Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж	86,379	94,225
Жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж	48,134	53,065
Нас барсан даатгуулагчийн гэр бүлийн гишүүнд олгох тэтгэмж	12,666	14,015
ҮОМШӨ-ний даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр авагчдын тоо	**6,425**	**6,652**
Хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр	3,094	2,886
Тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр	458	458
Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж	1,622	1,800
Нас барсан даатгуулагчийн гэр бүлийн олгох тэтгэмж	34	39
Эрүүл мэндийн нөхөн сэргээлтийн зардлын төлбөр	**1,217**	**1,469**
Протез, ортопедийн	6	6
Сэргээн засах, сувиллын	1,005	1,238
Сэргээн засах, сувилалд ирэх, буцах унааны	206	225
Ажилгүйдлийн даатгалын сангаас тэтгэмж авагчдын тоо	**32,083**	**34,053**
Ажилгүйдлийн тэтгэмж	32,083	34,053

ЗУРАГ 17 НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН НИЙТ ОРЛОГО, ЗАРЛАГА

2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ, гүйцэтгэлээр сая.төг

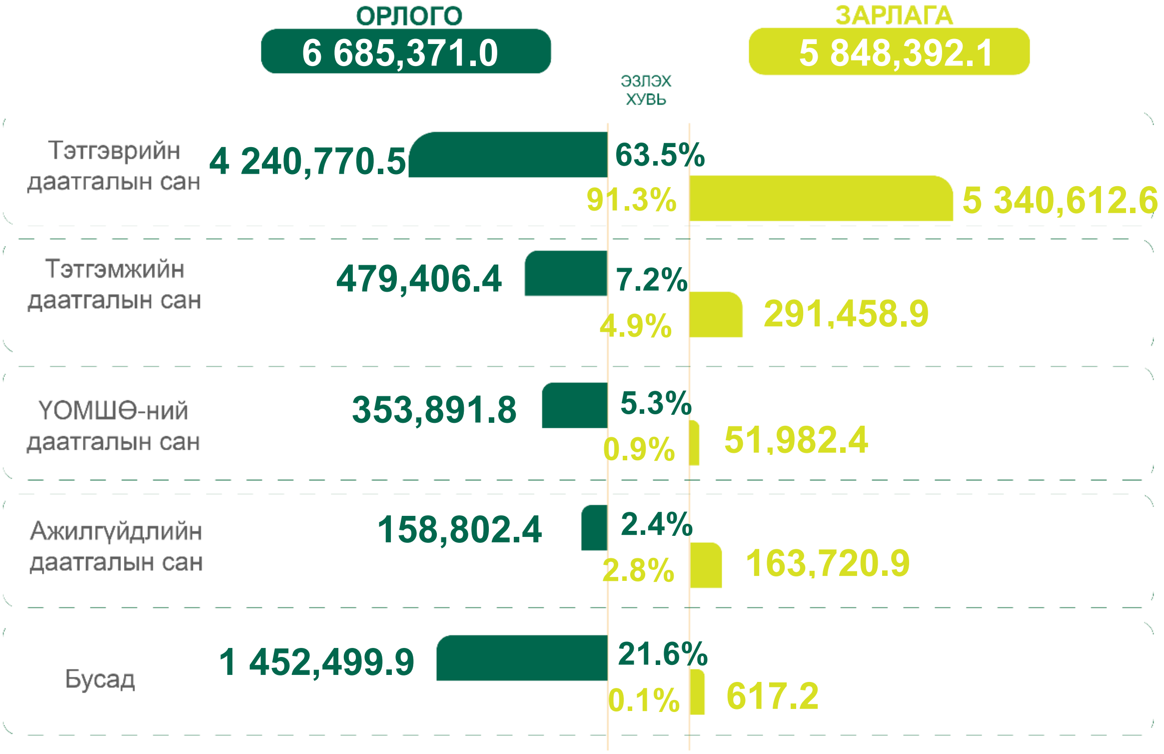

ХҮСНЭГТ 17 НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН НИЙТ ОРЛОГО, ЗАРЛАГА

2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ, мян.төг

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ОРЛОГО	**6,908,073,940.2**	**6,685,371,020.7**	**222,702,919.5**	**96.8**
Тэтгэврийн даатгалын сан	4,606,115,273.2	4,240,770,477.5	365,344,795.7	92.1
Тэтгэмжийн даатгалын сан	414,546,554.9	479,406,418.6	- 64,859,863.7	115.6
ҮОМШӨ-ний даатгалын сан	272,251,661.3	353,891,798.1	- 81,640,136.8	130.0
Ажилгүйдлийн даатгалын сан	162,660,567.3	158,802,443.0	3,858,124.3	97.6
Улсын төсвөөс олгох хөрөнгө	1,452,499,883.5	1,452,499,883.5	-	100.0
НИЙТ ЗАРЛАГА	**5,869,455,865.4**	**5,848,392,096.0**	**21,063,769.4**	**99.6**
Тэтгэврийн даатгалын сан	5,359,964,589.7	5,340,612,635.6	19,351,954.1	99.6
Тэтгэмжийн даатгалын сан)	280,411,904.9	291,458,989.3	- 11,047,084.4	103.9
ҮОМШӨ-ний даатгалын сан	66,471,030.8	51,982,366.7	14,488,664.1	78.2
Ажилгүйдлийн даатгалын сан	161,860,815.8	163,720,933.6	- 1,860,117.8	101.1
Олон нийтийн хяналтын зөвлөлийн зардал	94,167.9	78,110.9	16,057.0	82.9
Ажил олгогч, даатгуулагч, олон нийтэд чиглэсэн сурталчилгаа, зөвлөн туслах үйлчилгээ)	653,356.3	539,059.9	114,296.4	82.5

ХҮСНЭГТ 18 НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН МӨНГӨН ХӨРӨНГИЙН ҮЛДЭГДЭЛ, *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ, мян.төг*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
Нийт хөрөнгийн үлдэгдэл /мян.төг/	1,430,750,807.3	2,255,832,521.2
Төвлөрсөн харилцах	30,247,485.1	55,909,742.5
Тэтгэврийн даатгалын сан	361,101,323.2	812,125,305.7
Тэтгэврийн нөөц сан	215,307,136.7	87,381,657.3
Тэтгэмжийн даатгалын сан	327,731,283.5	510,495,644.7
ҮОМШӨ-ний даатгалын сан	484,079,715.5	787,063,007.2
Эрүүл мэндийн харилцах	8,116,427.7	2,607.0
Ажилгүйдлийн даатгалын сан	4,167,435.4	2,854,556.8

ХҮСНЭГТ 19 ТЭТГЭВРИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ОРЛОГО ЗАРЛАГА *2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ, мян.төг*

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ОРЛОГО	**4,606,115,273.2**	**4,240,770,477.5**	**365,344,795.7**	**92.1**
Ажил олгогчоос төлөх шимтгэл	2,250,646,321.8	2,130,178,500.3	120,467,821.5	94.6
Төсөвт байгууллагаас төлөх шимтгэл			-	
Даатгуулагчаас төлөх шимтгэл	2,069,493,329.7	1,917,394,144.7	152,099,185.0	92.7
Сайн дурын даатгуулагчаас төлөх шимтгэл	210,947,551.0	128,312,239.0	82,635,312.0	60.8
Гадаад улсад хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллаж байгаа иргэдийн шимтгэл	4,985,821.5	1,144,814.4	3,841,007.1	23.0
Төрөөс төлөх нийгмийн даатгалын шимтгэл	44,081,888.4	44,081,888.4	-	100.0
Нийгмийн даатгалын сангаас төлөх шимтгэл	9,043,656.3	4,245,764.5	4,797,891.8	46.9
Бусад орлого	16,916,704.5	15,413,126.2	1,503,578.3	91.1
НИЙТ ЗАРЛАГА	**5,360,537,374.0**	**5,341,089,736.9**	**19,447,637.1**	**99.6**
Өндөр насны тэтгэвэр	4,325,168,242.5	4,315,895,350.4	9,272,892.1	99.8
Хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр	461,254,865.4	455,365,058.2	5,889,807.2	98.7
Тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр	160,596,679.4	157,663,839.1	2,932,840.3	98.2
Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр	412,311,165.5	411,382,483.4	928,682.1	99.8
Тэтгэвэр олголтын банкны үйлчилгээний хөлс	633,636.9	305,904.5	327,732.4	48.3
Олон нийтийн хяналтын зөвлөлийн зардал	71,175.2	62,274.3	8,900.9	87.5
Ажил олгогч, даатгуулагч, олон нийтэд чиглэсэн сурталчилгаа, зөвлөн туслах үйлчилгээний зардал	501,609.1	414,827.0	86,782.1	82.7

ХҮСНЭГТ 20 ТЭТГЭМЖИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ОРЛОГО ЗАРЛАГА

2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ, мян.төг

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ОРЛОГО	**414,546,554.9**	**479,406,418.6**	**- 64,859,863.7**	**115.6**
Ажил олгогчоос төлөх шимтгэл	225,415,181.30	252,505,756.83	- 27,090,575.5	112.0
Төсөвт байгууллагаас төлөх шимтгэл			-	
Даатгуулагчаас төлөх шимтгэл	165,431,934.10	181,929,070.47	- 16,497,136.4	110.0
Сайн дурын даатгуулагчаас төлөх шимтгэл	15,565,428.70	13,341,109.51	2,224,319.2	85.7
Гадаад улсад хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллаж байгаа иргэдийн шимтгэл	586,471.10	-	586,471.1	-
Төрөөс төлөх нийгмийн даатгалын шимтгэл	594,332.6	594,332.6	-	100.0
Нийгмийн даатгалын сангаас төлөх шимтгэл	581,724.0	250,156.6	331,567.4	43.0
Бусад орлого	6,371,483.1	30,785,992.6	- 24,414,509.5	483.2
НИЙТ ЗАРЛАГА	**280,490,777.4**	**291,519,414.1**	**- 11,028,636.7**	**103.9**
Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж	42,076,819.9	44,661,473.5	- 2,584,653.6	106.1
Жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж	203,199,237.2	215,914,014.5	- 12,714,777.3	106.3
Нас барсан даатгуулагчийн гэр бүлийн гишүүнд олгох тэтгэмж	27,864,297.8	28,030,000.0	- 165,702.2	100.6
Эхийн хүүхэд асрах чөлөөтэй хугацааны тэтгэмжийн сангаас төлөх шимтгэл	7,271,550.0	2,853,501.4	4,418,048.6	39.2
Олон нийтийн хяналтын зөвлөлийн зардал	10,388.5	7,096.5	3,292.0	68.3
Ажил олгогч, даатгуулагч, олон нийтэд чиглэсэн сурталчилгаа, зөвлөн туслах үйлчилгээ	68,484.0	53,328.3	15,155.7	77.9

ХҮСНЭГТ 21 ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСОЛ, МЭРГЭЖЛЭЭС ШАЛТГААЛСАН ӨВЧНИЙ ДААТГАЛЫН САНГИЙН ОРЛОГО ЗАРЛАГА,

2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ, мян.төг

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл		Зөрүү	Хувь
НИЙТ ОРЛОГО	**272,251,661.3**	**353,891,798.1**	**-**	**81,640,136.8**	**130.0**
Ажил олгогчоос төлөх шимтгэл	227,682,410.0	261,669,876.8	-	33,987,466.8	114.9
Төсөвт байгууллагаас төлөх шимтгэл			-		
Сайн дурын даатгуулагчийн төлөх шимтгэл	15,565,428.7	13,876,917.3		1,688,511.4	89.2
Гадаад улсад хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллаж байгаа иргэдийн шимтгэл	586,471.1	-		586,471.1	-
Бусад орлого	28,417,351.5	78,345,003.9	-	49,927,652.4	275.7
НИЙТ ЗАРЛАГА	**66,550,941.7**	**52,049,648.2**		**14,501,293.5**	**78.2**
Хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр	46,920,288.9	38,163,580.1		8,756,708.8	81.3
Тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр	6,144,123.6	5,848,095.5		296,028.1	95.2
Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны тэтгэмж	3,704,433.6	3,825,753.5	-	121,319.9	103.3
Нас барсан даатгуулагчийн гэр бүлийн гишүүнд олгох тэтгэмж	624,210.3	78,000.0		546,210.3	12.5
Хөдөлмөрийн чадварыг нөхөн сэргээхтэй холбогдсон протез, ортопедийн зардлын төлбөр	590,146.0	7,785.0		582,361.0	1.3
Сэргээн засах болон сувиллын тусламж, үйлчилгээний зардлын төлбөр	2,590,462.8	988,275.0		1,602,187.8	38.2
Сэргээн засах төв болон сувилалд ирэх, буцах унааны зардлын төлбөр	242,308.8	25,751.1		216,557.7	10.6
Хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр авагчийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн төлбөр	2,353,830.3	1,597,986.1		755,844.2	67.9
ҮОМШӨ-өөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардлын төлбөр	3,295,240.2	1,445,134.4		1,850,105.8	43.9
Тэтгэвэр олголтын банкны үйлчилгээний хөлс	5,986.30	2,006.07		3,980.2	33.5
Олон нийтийн хяналтын зөвлөлийн зардал	10,504.70	7,310.04		3,194.7	69.6
Ажил олгогч, даатгуулагч, олон нийтэд чиглэсэн сурталчилгаа, зөвлөн туслах үйлчилгээ	69,406.20	59,971.45		9,434.7	86.4

ХҮСНЭГТ 22 АЖИЛГҮЙДЛИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ОРЛОГО ЗАРЛАГА

2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ, мян.төг

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ОРЛОГО	**162,660,567.3**	**158,802,443.0**	**3,858,124.3**	**97.6**
Ажил олгогчоос төлөх шимтгэл	120,058,113.4	115,329,915.2	4,728,198.2	96.1
Төсөвт байгууллагаас төлөх шимтгэл			-	
Даатгуулагчаас төлөх шимтгэл	42,581,870.1	42,093,951.1	487,919.0	98.9
Бусад орлого	20,583.8	1,378,576.7	- 1,357,992.9	6,697.4
НИЙТ ЗАРЛАГА	**161,876,772.3**	**163,733,296.8**	**- 1,856,524.5**	**101.1**
Ажилгүйдлийн тэтгэмж	161,860,815.8	163,720,933.6	- 1,860,117.8	101.1
Олон нийтийн хяналтын зөвлөлийн зардал	2,099.5	1,430.1	669.4	68.1
Ажил олгогч, даатгуулагч, олон нийтэд чиглэсэн сурталчилгаа, зөвлөн туслах үйлчилгээ	13,857.0	10,933.1	2,923.9	78.9

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

2025 оны 12 дугаар сард нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж, хөнгөлөлт тусламжийн үйлчилгээнд 2,519,839 хүн хамрагдаж олголт хийгдсэн бөгөөд нийт зарцуулсан хөрөнгө 2,419,457,500.0 мянган төгрөг байна.

ЗУРАГ 18 **НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖ, ХӨНГӨЛӨЛТ ТУСЛАМЖИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНД ХАМРАГЧИД,**
2025 оны 12 дугаар сарын тоон мэдээ, ***мян.төг***

2 519,839

₮ 2 419,457,500.0

Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр
63 522
₮277,432,508.3

Нийгмийн халамжийн тэтгэмж
160 606
₮328,651,531.4

Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ
8 873
₮4 431,746,526

Хүнс тэжээлийн дэмжлэг
14 334
₮ 11,439,162.5

Хүүхдийн мөнгөн тэтгэмж
1 353,720
₮1,549,749,211.0

Ахмад настанд үзүүлсэн тусламж, хөнгөлөлт
158 458
₮ 36,311,928.5

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд үзүүлсэн тусламж, хөнгөлөлт
51 188
₮ 12,370,893.5

Эх, олон хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх, эцгийн тэтгэмж
229 755
₮ 99,454,467.6

Насны хишиг
204 756
₮ 30,577,190.0

Цаатан иргэний тэтгэмж
381
₮ 1,966,835.9

ХҮСНЭГТ 23 **НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖ, ХӨНГӨЛӨЛТ ТУСЛАМЖИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНД ХАМРАГЧИД,** *2025 оны 11, 12 дугаар сарын тоон мэдээ*

Үзүүлэлт	Олголт хийгдсэн хүний тоо		Зарцуулсан хөрөнгө *мян.төг*	
	XI сар	XII сар	XI сар	XII сар
Нийгмийн халамжийн тэттгэвэр, тэтгэмж, хөнгөлөлт, тусламжийн үйлчилгээ	**2,526,748**	**2,519,839**	**2,215,518,172.9**	**2,419,457,500.0**
Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж, үйлчилгээ	**303,046**	**247,335**	**566,416,671.4**	**621,954,948.7**
Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр	**62,699**	**63,522**	**254,164,840.3**	**277,432,508.3**
Ахмад настны тэтгэвэр	7,813	7,972	31,353,622.9	34,314,481.2
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний тэтгэвэр	37,706	38,166	149,812,782.8	163,513,502.3
16 насанд хүрсэн одой иргэний тэтгэвэр	121	123	480,409.7	524,809.2
Тэжээгч нь нас барсан 18 хүртэлх насны хүүхэд	17,038	17,237	72,452,222.0	79,006,345.3
Өрх толгойлсон эцэг эхийн тэтгэвэр	21	24	65,802.8	73,370.2
Нийгмийн халамжийн тэтгэмж	**154,968**	**160,606**	**298,401,631.1**	**328,651,531.4**
1. Асаргааны тэтгэмж	**80,829**	**82,873**	**228,746,751.4**	**250,374,414.3**
Бүтэн өнчин хүүхдийг үрчилж авсан болон эрсдэлт нөхцөлд байгаа хүүхдийг асран хамгаалж, харгалзан дэмжиж байгаа иргэн	2,184	2,229	7,992,061.5	8,733,354.0
Гэр бүлийн тухай хуулийн 25.5-д заасан болон хүчирхийллийн улмаас сэтгэл санааны болон бие махбодын хохирол хүлээж хамгаалалт шаардлагатай болсон хүүхдийг асран хамгаалж, харгалзан дэмжиж байгаа иргэн	199	201	727,791.3	789,735.4
Тэжээн тэтгэх хүүхэдгүй, ганц бие ахмад настан болон хөгжлийн бэрхшээлтэй ганц бие иргэнийг гэр бүлдээ авч асрамжилж байгаа иргэний	226	234	614,362.9	675,627.9
Эмнэлгийн хяналтад байдаг, байнгын асаргаа шаардлагатай ахмад настан болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд ба иргэнийг асарч байгаа иргэн	**78,220**	**80,209**	**219,412,535.8**	**240,175,696.9**
Байнгын асаргаа шаардлагатай хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг асарч байгаа	17,558	17,991	48,006,573.8	52,495,172.8
Байнгын асаргаа шаардлагатай хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг асарч байгаа	15,779	16,126	53,082,756.3	58,118,880.7
Байнгын асаргаа шаардлагатай ахмад настныг асарч байгаа	44,883	46,092	118,323,205.8	129,561,643.3
2. Онцгой тохиолдлын болон амьжиргааг дэмжих мөнгөн тэтгэмж	**74,139**	**77,733**	**69,654,879.7**	**78,277,117.1**

ХҮСНЭГТ 24 **НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ, ХӨГЖЛИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНД ХАМРАГДАГЧИД,** *2025 оны 11, 12 дугаар сарын тоон мэдээ, мян.төг*

Үзүүлэлт	Олголт хийгдсэн хүний тоо		Зарцуулсан хөрөнгө	
	XI сар	XII сар	XI сар	XII сар
Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ	**3,427**	**8,873**	**2,582,644,838**	**4,431,746,526**
Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээ	3,357	8,803	1,164,765.5	3,013,867.2
Төрөлжсөн асрамжийн үйлчилгээ	70	70	1,417,879.3	1,417,879.3
Нийгмийн хөгжлийн үйлчилгээ	81,952	14,334	**11,267,555.2**	**11,439,162.5**
Хүнс тэжээлийн дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ[1]	81,952	14,334	11,267,555.2	11,439,162.5
Эхийн алдар одонгийн мөнгөн урамшуулал	**270,207**	**270,260**	**66,015,470.0**	**66,023,370.0**
Хүүхдийн мөнгөн тэтгэмж	**1,347,965**	**1,353,720**	**1,420,663,411.0**	**1,549,749,211.0**
Ахмад настанд үзүүлсэн тусламж, хөнгөлөлт	**132,798**	**158,458**	**31,759,568.0**	**36,311,928.5**
Алдар цолтон ахмад настанд үзүүлсэн нэмэгдэл, хөнгөлөлт	3,033	**3,986**	829,469.7	**1,048,654.9**
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд үзүүлсэн тусламж, хөнгөлөлт	**42,316**	**51,188**	**9,917,986.8**	**12,370,893.5**
Эх, олон хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх, эцгийн тэтгэмж	**222,266**	**229,755**	**87,534,937.3**	**99,454,467.6**
0-3 хүртэлх насны хүүхэд асарсны тэтгэмж	155,321	158,687	61,740,279.7	67,047,088.8
Жирэмсэн эхийн тэтгэмж	57,687	61,370	7,472,228.4	8,125,092.3
Ихэр хүүхдийн тэтгэмж	595	649	1,211,000.0	1,319,000.0
Гурав болон түүнээс дээш хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх, эцгийн тэтгэмж	8,663	9,049	17,111,429.2	22,963,286.4
Насны хишиг	**204,736**	**204,756**	**30,573,860.0**	**30,577,190.0**
Цаатан иргэний тэтгэмж	**381**	**381**	**1,806,798.8**	**1,966,835.9**

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ

- **Монгол Улсын хүн ам гэж** МУ-ын нутаг дэвсгэрт байнга (183 хоног буюу 6 сараас дээш хугацаагаар) оршин суугаа МУ-ын харьяат иргэд болон гадаадад амьдарч байгаа МУ-ын харьяат иргэдийг хэлнэ.
- **Хүн ам зүйн ачаалал:** Хөдөлмөрийн насны 100 хүнд ногдох тэжээгдэгчийн тоо (15-аас доош, 65 ба түүнээс дээш насны хүн амын тоо) буюу хөдөлмөрийн бус насны хүн амын нийгэмд үзүүлж буй ачааллыг хүн амын насны бүлгийн бүтцээр илэрхийлнэ.
- **Хүйсийн харьцаа:** 100 эмэгтэйд ногдох эрэгтэйчүүдийн тоог илэрхийлнэ.
- **Дундаж наслалт:** Шинээр төрсөн (төрөх үеийн) хүүхдийн цаашид үргэлжлэн амьдрах дундаж хугацааг (жил) хэлнэ.
- **Төрөлт нь хүн амын өсөлт болон насны бүтцийн өөрчлөлтийн гол бүрэлдэхүүн хэсэг юм.** Эмэгтэйчүүдийн амьд төрүүлсэн хүүхдийн тоогоор хэмжигдэнэ.
- **Нас баралт-** хүн төрөлхтний дунд гарч буй нөхөн үржихүйн үзэгдлийн нэг юм. Хүн амын амьжиргааны түвшин, амьдралын хэв маяг, эрүүл ахуйн нөхцөл, өвчлөл нь нас баралтын түвшинд нөлөө үзүүлдэг учир энэ үзүүлэлтийг нас баралтын шалтгаанаар нь тодорхойлж болно.
- **Өрх гэж** Ганц бие болон нэг орон байранд хамт амьдардаг, нэгдмэл төсөвтэй, хүнс, амьдралын наад захын хэрэгцээгээ хамтран хангадаг хэсэг бүлэг хүмүүсийг өрх гэнэ. Өрхийн гишүүд нь хоорондоо ураг төрлийн холбоотой, хамаатан садан, зарим гишүүд нь огт хамааралгүй, эсвэл эдгээрийн аль алинаас бүрдсэн байж болно. Өрх гэдэг нь гэр бүл гэсэн ойлголтоос ялгаатай. Нэг өрхөд нэг болон хэд хэдэн гэр бүл амьдарч байж болно
- Ганц биеэр амьдарч буй 55 ба түүнээс дээш настай эмэгтэй, 60 ба түүнээс дээш настай эрэгтэй хүний тоо.
- **Хүүхэд гэж** төрсөн цагаас нь эхлэн 18 насанд хүртэлх эрхийг нь хангахад Хүүхдийн эрхийн тухай хууль үйлчилнэ гэж тусгасан. 0-18 нас хүртэлх Монгол улсын иргэн
- **Ахмад настан гэж** Ахмад настны тухай хуульд 60, түүнээс дээш настай эрэгтэй, 55, түүнээс дээш настай эмэгтэй Монгол Улсын иргэн хамаарна гэж тусгасан
- **Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн** гэдэгт бие махбодь, оюун санаа, сэтгэл мэдрэл, мэдрэхүйн байнгын согог нь орчны бусад саадтай нийлсний улмаас бусдын адил нийгмийн амьдралд бүрэн дүүрэн, үр дүнтэй оролцох чадвар нь хязгаарлагдсан хүнийг хэлнэ. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль 4.1.1
- **Залуучууд гэж** Залуучуудын хөгжлийг дэмжих тухай хууль Монгол Улсын иргэн 15-34 насны залуучуудын хөгжил, оролцоог дэмжихэд үйлчилнэ гэж тусгасан.
- **Гэр бүл гэж** гэрлэлтийн үр дүнд буй болсон, эд хөрөнгийн бус амины болон эд хөрөнгийн эрх, үүргээр холбогдсон хамтын амьдрал бүхий гэр бүлийн гишүүдийг хэлнэ. Гэр бүлийн тухай хууль 3.1.2
- **Гэрлэлт гэж** хуулиар тогтоосон насанд хүрсэн эрэгтэй, эмэгтэй хоёр, сайн дурын, чөлөөтэй, тэгш эрхийн

үндсэн дээр гэр бүл болох зорилгоор хуульд заасны дагуу төрийн эрх бүхий байгууллагад бүртгүүлэхийг хэлнэ. Гэр бүлийн тухай хууль 3.1.1

- **Гэр бүл цуцлалт гэж** Хуулийн дагуу цуцалснаас хойших хугацааг харгалзахгүйгээр дахин гэрлээгүй байгаа хүмүүсийг гэр бүлээ цуцалж салсан гэж үзнэ.
- **Хүүхдийн ажил эрхлэлт гэж** хүүхдийн хөдөлмөрийг хэмжихтэй холбоотой хамгийн өргөн хүрээтэй ойлголт бөгөөд ҮТС-2008-д тодорхойлсноор ҮТСын үйл ажиллагааны ерөнхий хүрээнд хамаарч буй бусдын эсвэл өөрийн хэрэглээнд зориулж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, үйлчилгээ үзүүлэх аливаа үйл ажиллагааг тухайн хугацаанд нэг цагаас доошгүй эрхэлсэн 5-17 насны хүүхдийн үйл ажиллагаа юм.
- **Хөдөлмөрийн насны хүн ам:** 15, түүнээс дээш насны хүн амыг хэлнэ. Хөдөлмөрийн насны хүн амыг ажиллах хүч болон ажиллах хүчнээс гадуурх хүн ам гэж ангилна .
- Ажиллах хүч: гэж тухайн хугацаанд зөвхөн хөдөлмөр эрхлэлтийн ажлын хэлбэрийн хүрээнд, цалин хөлс, орлого олох зорилгоор бусдын хэрэглээнд зориулан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд хүч хөдөлмөрөө нийлүүлж байгаа ажиллагчид болон нийлүүлэхэд бэлэн байгаа ажилгүй хүн юм (заалт 11, 16, ХСОУ-ын 19-р бага хурлын тогтоол-I).
- **Ажиллагчид:** гэж зөвхөн хөдөлмөр эрхлэлтийн ажлын хэлбэрийн хүрээнд, цалин хөлс, орлого олох зорилгоор бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, үйлчилгээ үзүүлж буй хөдөлмөрийн насны хүнийг хэлнэ. Хөдөлмөр эрхлэгчдийг ажлын байрандаа байгаа болон түр эзгүй байгаа гэж хоёр бүлэгт хувааж авч үзнэ (заалт 27, ОУХС-ын 19-р бага хурлын тогтоол-I).
- **Ажил хайгч**: Ажилгүй эсхүл ажилтай боловч ажлын нөхцлөө сайжруулах, нэмэлт орлого олох зорилгоор ажил хайж байгаа иргэнийг ойлгоно.
- **Бүртгэлтэй ажилгүй иргэн**: Монгол Улсын хуулиар зөвшөөрөгдсөн хөдөлмөрлөх насны, хөдөлмөр эрхлэх чадвартай, цалин хөлстэй ажил болон хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэггүй, тухайн үед ажиллахад бэлэн, цалин хөлстэй ажил идэвхтэй хайж байгаа хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэс, хөдөлмөрийн хувийн биржид бүртгүүлсэн ажилгүй иргэдийг хамруулна.
- **Ажиллах хүчнээс гадуурх хүн ам:** Ажиллах хүчнээс гадуурх хүн ам гэж сургуульд суралцаж байгаа, гэрийн ажилтай, өндөр настан, өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон, хөгжлийн бэрхшээлтэй болон ажил хайх итгэл алдарсан зэрэг шалтгаанаар тухайн хугацаанд ажиллах хүчинд хамаарахгүй хөдөлмөрийн насны хүн амыг ойлгоно. Ажиллах хүчнээс гадуурх хүн амаас энэ боломжит ажиллах хүчин (тодорхойлолт 2.16.3)-ийг тодорхойлно. Мөн ажиллах хүч болон боломжит ажиллах хүч хоёрын нийлбэрээр өргөтгөсөн ажиллах хүч илэрхийлэгдэнэ
- Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ Тодорхой боловсрол, тусгай мэргэжил үл шаардах энгийн ажилд хөдөлмөрийн гэрээ болон хөлсөөр ажиллах гэрээ, тэдгээртэй адилтгах

бусад гэрээгээр ажиллаж байгаа ажилтан болон ажиллагч /цаашид "ажилтан" гэх/-ийн хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор эрх бүхий этгээдээс тогтоосон цагийн үндсэн цалин /хөлс/-гийн нийтээр дагаж мөрдвөл зохих хамгийн доод хязгаарыг хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ гэнэ. *(Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний тухай хууль 3.1)*

- **Төрийн алба хаагч** гэж төрийн албан тушаалыг эрхэлж, эрх, үүргээ хэрэгжүүлсний төлөө төрөөс цалин хөлс авч, ажиллах нөхцөл, баталгаагаар хангагдан ажиллаж байгаа этгээдийг хэлнэ гэж Төрийн албаны тухай хуулийн 3.1.2-т тусгасан.

Шинэ ажлын байр: гэж үйлдвэрлэл, үйлчилгээг бий болгох болон өргөтгөх замаар эдийн засгийн нэгж дэх албан ба албан бус салбарт шинээр бий болсон ажил, үүрэг, албан тушаалыг хэлнэ. Харин ажиллагчдын шилжилт хөдөлгөөн, тухайлбал ажиллагч тэтгэвэрт гарсны дараа орных нь хүнийг авах, эхийн чөлөөтэй байгаа хүний ажлын байран дээр хүн авч ажиллуулах, орон тоо шилжих, нэгтгэн зохион байгуулах зэрэг тохиолдлыг шинэ ажлын байранд тооцохгүй.

Бүртгэлтэй ажилгүй хүн гэж цалин хөлс, орлого олох зорилгоор хөдөлмөр эрхлээгүй, тухайн хугацаанд хөдөлмөр эрхлэхэд бэлэн болон Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад ажил хайж бүртгүүлсэн ажилгүй хүн юм.

Нийгмийн даатгалын сан гэж тэтгэвэр, тэтгэмж, эрүүл мэндийн нөхөн сэргээлтийн зардлын төлбөр, үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардал олгох, шимтгэлийн хөнгөлөлт, чөлөөлөлт үзүүлэх зорилгоор ажил олгогчийн цалин хөлсний сан, даатгуулагчийн цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос төлсөн нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого, бусад эх үүсвэрээс бүрдүүлсэн мөнгөн хөрөнгийг хэлнэ.

Нийгмийн даатгал гэж даатгуулагч, ажил олгогч, төрөөс хуульд заасны дагуу нийгмийн даатгалын санд урьдчилан шимтгэл төлж сан бүрдүүлэх, даатгуулагч өндөр наслах, хөдөлмөрийн чадвараа алдах, жирэмсний болон амаржсаны амралт эдлэх, ажилгүй болоход өөрт нь, хэрэв даатгуулагч нас барвал түүний асрамжид байсан гэр бүлийн гишүүнд хууль тогтоомжид заасан тэтгэвэр, тэтгэмж, эрүүл мэндийн нөхөн сэргээлтийн зардлын төлбөр олгох, ажил олгогчид үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардал олгох, шимтгэлийн хөнгөлөлт, чөлөөлөлт үзүүлэх нийгмийн хамгааллын арга хэмжээг хэлнэ.

Даатгуулагч гэж нийгмийн даатгалын хууль тогтоомжид заасан тэтгэвэр, тэтгэмж, эрүүл мэндийн нөхөн сэргээлтийн зардлын төлбөр авах зорилгоор нийгмийн даатгалын санд урьдчилан шимтгэл төлж даатгуулсан Монгол Улсын иргэн, гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнийг хэлнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

ГЭР БҮЛ, ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЯАМ

Хаяг: Монгол Улс, Улаанбаатар хот,
Чингэлтэй дүүргийн 4-р хороо, Нэгдсэн
Үндэстний гудамж-5 Улаанбаатар-15160

И-мэйл: info@mlsp.gov.mn
Утас: +(976) 51-261553